

**Η Έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για τους στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης
(Sustainable Development Goals, SDG)
Στόχοι 11-17**

Μετάφραση Στάθης Λιδωρίκης, 25 Ιουλίου 2026

Στόχοι 11-17

Περιεχόμενα

Στόχος 11: Βιώσιμες πόλεις και Κοινότητες

Στόχος 12: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή

Στόχος 13: Δράση για το κλίμα

Στόχος 14: Ζωή κάτω από το νερό

Στόχος 15: Ζωή στη Στεριά (Life on Land)¹

Στόχος 16: Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυρά ινστιτούτα

Στόχος 17: Συνεργασίες για τους Στόχους

¹ Αποτελεί τον 15ο στόχο βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Στοχεύει στην προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων. Βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνουν την παύση της αποδάσωσης, την καταπολέμηση της ερημοποίησης, την προστασία των δασών και την αναχαίτιση της απώλειας βιοποικιλότητας

Στόχος 11: Βιώσιμες πόλεις και Κοινότητες

Ο άτυπος οικισμός Korail στη Ντάκα του Μπαγκλαντές – μέρος μιας παγκόσμιας πραγματικότητας στην οποία σχεδόν ένας στους τέσσερις κατοίκους πόλεων παγκοσμίως ζούσε σε παραγκουπόλεις ή άτυπους οικισμούς το 2024.

- Οι παραγκουπόλεις συνεχίζουν να αναπτύσσονται εν μέσω μιας επιδεινούμενης κρίσης προσιτής στέγασης. Ενώ το ποσοστό των κατοίκων των παραγκουπόλεων έχει μειωθεί σε ορισμένες περιοχές, ο συνολικός αριθμός έχει αυξηθεί σε 1,16 δισ. παγκοσμίως (24,8% των κατοίκων των πόλεων το 2024). Χωρίς επιτάχυνση των επενδύσεων, ο πληθυσμός των παραγκουπόλεων θα μπορούσε να ξεπεράσει τα 1,2 δισ. έως το 2030.
- Οι αστικές υπηρεσίες βελτιώνονται, αλλά δεν συμβαδίζουν με τη ζήτηση. Η πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες αυξήθηκε από 53,2% σε 61,5% μεταξύ 2020 και 2025, ωστόσο οι περισσότερες πόλεις βασίζονται σε συστήματα λεωφορείων χαμηλής χωρητικότητας. Κρίσιμα κενά παραμένουν στην ασφάλεια και την αξιοπιστία - ειδικά στην υποσαχάρια Αφρική και στις ταχέως αναπτυσσόμενες περιοχές.

- Οι πόλεις γίνονται πιο αποτελεσματικές, αλλά οι δημόσιοι χώροι συρρικνώνονται. Για πρώτη φορά σε 25 χρόνια, η κατανάλωση αστικής γης και οι ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού είναι σχεδόν στο ίδιο επίπεδο - στο 0,83% και 0,81%, αντίστοιχα, το 2020-2025. Ωστόσο, μόνο το 17% της αστικής γης διατίθεται σε δημόσιους ανοιχτούς χώρους, πολύ κάτω από τον στόχο του 30-45%, αφήνοντας λιγότερους κατοίκους σε κοντινή απόσταση από ένα πάρκο ή έναν χώρο πρασίνου.
- Η υποστήριξη της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης θα απαιτήσει ολοκληρωμένο, βασισμένο σε δεδομένα, αστικό σχεδιασμό που θα επεκτείνει την προσιτή στέγαση, τις βιώσιμες μεταφορές και τους δημόσιους χώρους, περιορίζοντας παράλληλα την αναποτελεσματική αστική εξάπλωση και εξασφαλίζοντας πιο συμπεριληπτικές και ανθεκτικές πόλεις.

Ο αυξανόμενος πληθυσμός των παραγκουπόλεων υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη για χωρίς αποκλεισμούς και επιταχυνόμενη δράση στέγασης

Η προσιτή τιμή και η ασφάλεια της στέγασης παραμένουν κρίσιμα εμπόδια για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Το 2024, περίπου 1,16 δισ. κάτοικοι πόλεων - σχεδόν ένας στους τέσσερις - ζούσαν σε παραγκουπόλεις ή άτυπους οικισμούς, χωρίς πρόσβαση σε ασφαλές νερό, αποχέτευση, ασφαλή στέγαση ή επαρκή χώρο διαβίωσης.

Αν και το ποσοστό των ανθρώπων που βρίσκονται σε αυτές τις συνθήκες έχει μειωθεί ελαφρώς σε ορισμένες περιοχές από το 2015, η ταχεία αύξηση του αστικού πληθυσμού συνέχισε να αυξάνει τον συνολικό αριθμό των ανθρώπων που επηρεάζονται, ειδικά στην υποσαχάρια Αφρική και σε μέρη της Ασίας.

Ωστόσο, η πρόοδος είναι εφικτή. Σε μέρη της Κεντρικής και Νότιας Ασίας, τα προγράμματα αναβάθμισης των παραγκουπόλεων, τα οποία βελτιώνουν τις συνθήκες στέγασης, συνδέουν τους κατοίκους με βασικές υπηρεσίες και παρέχουν νομική ασφάλεια στα σπίτια τους, έχουν συμβάλει σε μετρήσιμα κέρδη.

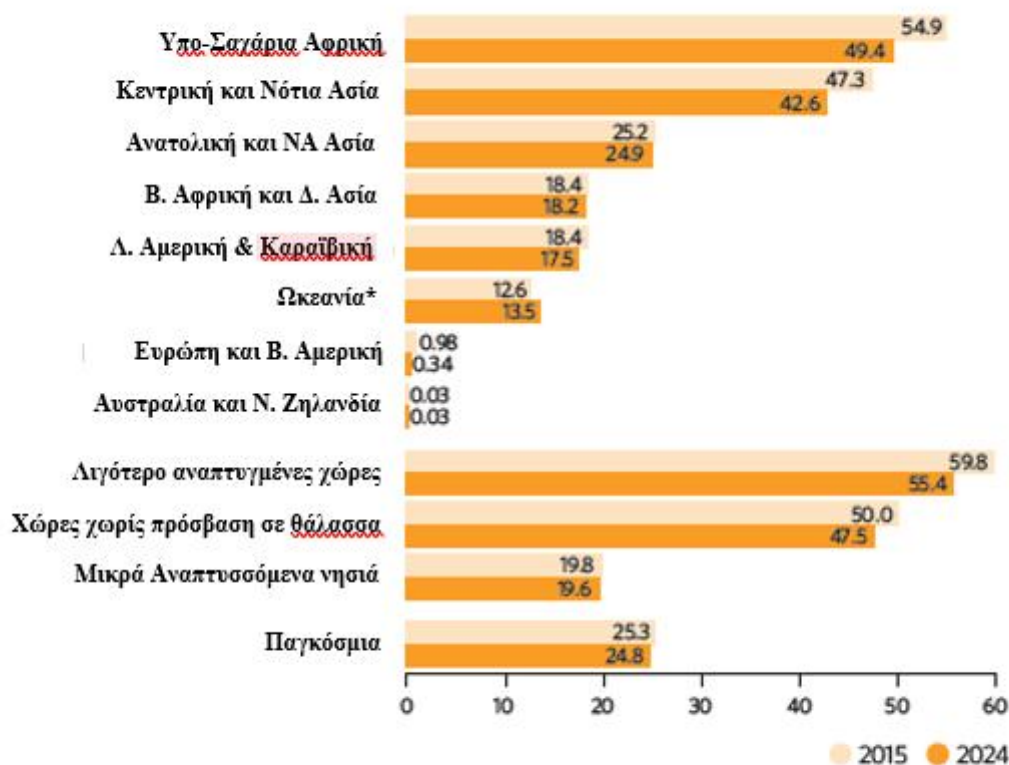
Ωστόσο, οι διαρθρωτικές προκλήσεις - συμπεριλαμβανομένων των εμποδίων στην οικονομικά προσιτή στέγαση, της ανασφαλούς γαιοκτησίας και της περιορισμένης ικανότητας πολεοδομικού σχεδιασμού - εξακολουθούν να αναστέλλουν την ευρύτερη πρόοδο.

Χωρίς επείγουσα, συντονισμένη δράση, οι τρέχουσες προβλέψεις υποδηλώνουν ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός των παραγκουπόλεων θα μπορούσε να ξεπεράσει τα 1,2 δισ. έως το 2030. Η αντιστροφή της πορείας θα απαιτήσει:

- ✓ ισχυρότερες πολιτικές στέγασης,
- ✓ καλύτερη συλλογή και αναφορά δεδομένων και
- ✓ σημαντικά περισσότερες επενδύσεις στην χωρίς αποκλεισμούς αστική ανάπτυξη.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό του αστικού πληθυσμού που ζει σε παραγκουπόλεις ή άτυπους οικισμούς, 2015 και 2024

Ποσοστό του αστικού πληθυσμού που ζει σε παραγκουπόλεις ή άτυπους οικισμούς, 2015 και 2024 (%)

* Δεν περιλαμβάνεται Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία

Η πρόσβαση σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους στις πόλεις μειώνεται, θέτοντας σε κίνδυνο την υποβάθμιση της αστικής ποιότητας ζωής.

Η αστική επέκταση καταναλώνει ραγδαία τους δημόσιους χώρους, καθώς η εξάπλωση εκτοπίζει τα οικοσυστήματα και η πυκνότητα αφήνει ελάχιστο χώρο για πάρκα και χώρους πρασίνου. Δεδομένα από 414 πόλεις σε 126 χώρες δείχνουν ότι η πρόοδος είναι περιορισμένη, με το μερίδιο της αστικής γης που διατίθεται για δρόμους και ανοιχτούς χώρους να αυξάνεται οριακά από 16,6% σε 17% μεταξύ 2020 και 2025 - πολύ κάτω από το συνιστώμενο 30 έως 45%.

Συνολικά, οι δρόμοι αντιπροσωπεύουν το 15% της αστικής γης και οι ανοιχτοί δημόσιοι χώροι μόλις το 2%. Αυτή η υποεπένδυση είχε άμεσες συνέπειες: παρά την αύξηση του πληθυσμού στις αστικές περιοχές, το μερίδιο των κατοίκων με εύκολη πρόσβαση σε ανοιχτούς χώρους σε απόσταση 400 μέτρων μειώθηκε από 48,0% σε 45,9% κατά την ίδια περίοδο, με την υποσαχάρια Αφρική να αντιμετωπίζει τα μεγαλύτερα ελλείμματα.

Χωρίς πιο συνειδητή πολιτική για την επέκταση των δημόσιων χώρων και τη διασφάλιση ότι φτάνουν σε όσους τους χρειάζονται περισσότερο, πιθανότατα θα συνεχίσουν να συρρικνώνονται καθώς οι πόλεις αναπτύσσονται.

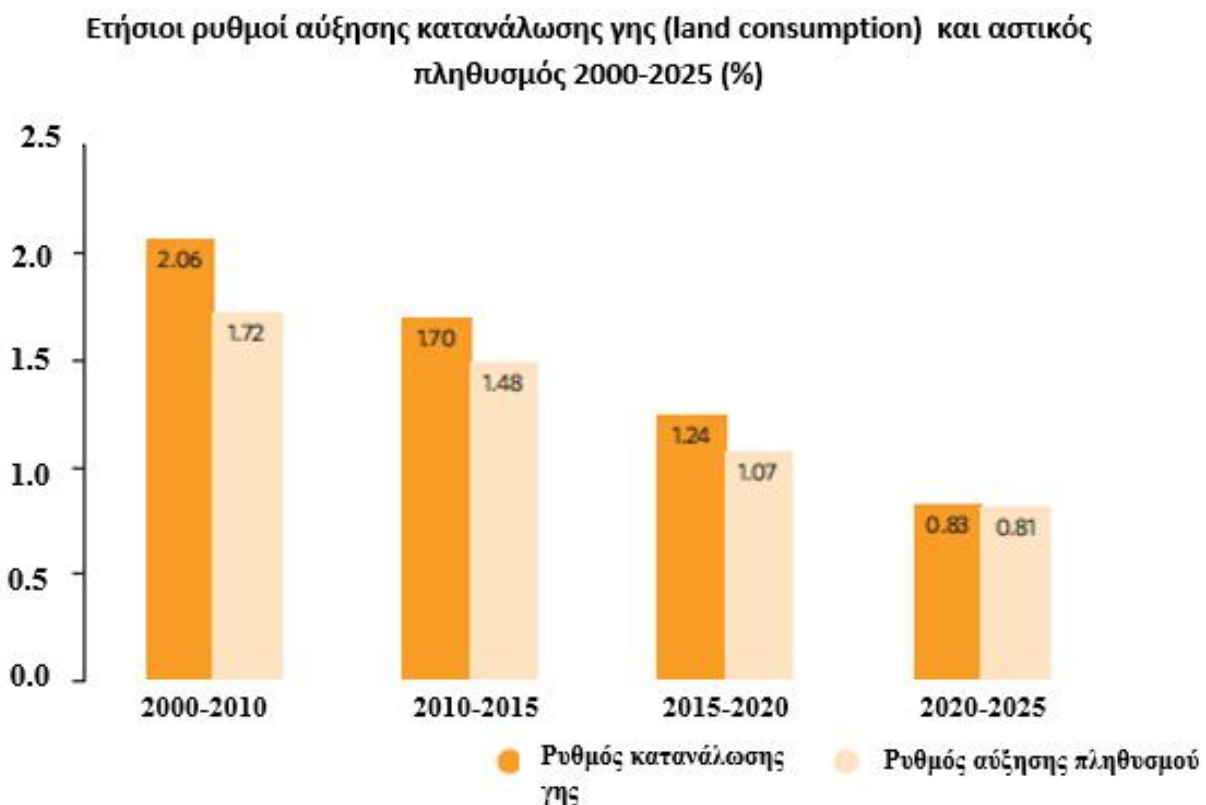
Οι πόλεις και οι αστικές περιοχές επεκτείνονται με πιο αργούς ρυθμούς μετά το 2020, σύμφωνα με τους μειούμενους ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού

Για δεκαετίες, οι αστικές περιοχές κατανάλωναν γη ταχύτερα από ό,τι αυξάνονταν οι πληθυσμοί τους, επιβαρύνοντας τις υποδομές και εκτοπίζοντας τα οικοσυστήματα. Ωστόσο, πρόσφατα δεδομένα σηματοδοτούν μια διαρθρωτική μετατόπιση προς την αποδοτικότητα της χρήσης γης. Με βάση δεδομένα του 2025 από 781 πόλεις σε 123 χώρες, η κατανάλωση γης στις αστικές περιοχές και οι ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού έχουν μειωθεί και συγκλίνει.

Μεταξύ 2015-2020 και 2020-2025, ο ετήσιος ρυθμός κατανάλωσης γης μειώθηκε από 1,24% σε 0,83%, ενώ η αύξηση του πληθυσμού μειώθηκε από 1,07% σε 0,81%. Ενώ η κατανάλωση γης εξακολουθεί να ξεπερνά οριακά την αύξηση του πληθυσμού, αυτή η τάση συρρίκνωσης καταδεικνύει μια μετρήσιμη αύξηση στην παγκόσμια αποδοτικότητα της χρήσης γης. Αυτή η θετική πορεία υποστηρίζεται επίσης από μια μικρή αλλά σταδιακή αύξηση των ρυθμών αστικής πυκνότητας.

Η πρόοδος αυτή είναι ενθαρρυντική, αλλά η κατανάλωση γης εξακολουθεί να ξεπερνά την αύξηση του πληθυσμού, πράγμα που σημαίνει ότι οι πόλεις συνεχίζουν να επεκτείνονται πέρα από αυτό που απαιτούν αυστηρά οι πληθυσμοί τους. Το κόστος της αναποτελεσματικής χρήσης γης - ειδικά σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές - είναι η αύξηση των δαπανών για υποδομές και η αύξηση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Για να γεφυρωθεί περαιτέρω το χάσμα θα χρειαστεί πιο συμπαγής, αποτελεσματικός και βασισμένος σε δεδομένα πολεοδομικός σχεδιασμός.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται οι ετήσιοι ρυθμοί κατανάλωσης γης και αστικός πληθυσμός, 2000-2025 (%)

Οι δημόσιες συγκοινωνίες αναπτύσσονται, αλλά κυριαρχούν τα συστήματα χαμηλής χωρητικότητας

Για πολλούς κατοίκους των πόλεων, η πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες διαμορφώνει τις οικονομικές τους προοπτικές και την ποιότητα ζωής. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους κατοίκους χαμηλού εισοδήματος. Δεδομένα από 412 πόλεις σε 127 χώρες δείχνουν ότι, μεταξύ 2020 και 2025, το ποσοστό των κατοίκων των πόλεων με εύκολη πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες αυξήθηκε από 53,2% σε 61,5%.

Ωστόσο, αυτά τα κέρδη ήταν μέτρια σε σχέση με την ταχεία αστικοποίηση και την αυξανόμενη ζήτηση. Η πρόοδος ήταν επίσης κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη, ιδίως στην υποσαχάρια Αφρική, όπου η πρόσβαση παραμένει η χαμηλότερη.

Ακόμη και σε πόλεις με δημόσιες συγκοινωνίες, τα συστήματα που εξυπηρετούν τους περισσότερους κατοίκους έχουν χαμηλή χωρητικότητα, περιορίζοντας τον αριθμό των ατόμων που μπορούν να μετακινήσουν αποτελεσματικά. Τα λεωφορεία αποτελούν το 78% των επιλογών δημόσιων συγκοινωνιών, ενώ τα συστήματα υψηλότερης χωρητικότητας, όπως οι σιδηρόδρομοι και το μετρό, αντιπροσωπεύουν μόνο το 22%, ένα κενό που οφείλεται στη συνεχιζόμενη έλλειψη επενδύσεων, υποδομών και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού.

Εν τω μεταξύ, οι πληθυσμοί με χαμηλότερο εισόδημα καλύπτουν τα κενά με άτυπα και ημιεπίσημα συστήματα συγκοινωνίας που μπορεί να είναι μη ασφαλή, αναξιόπιστα ή αποκλειστικά.

Η βελτίωση της πρόσβασης θα απαιτήσει περισσότερες επενδύσεις σε επιλογές υψηλής χωρητικότητας και χαμηλών εκπομπών, ισχυρότερη ρύθμιση και εποπτεία

των άτυπων συστημάτων και καλύτερη χρήση δεδομένων και ψηφιακών εργαλείων.

Μετά από μια δεκαετία βελτίωσης, η παγκόσμια πρόοδος στην ποιότητα του αέρα έχει σταματήσει

Παρά τις κάποιες βελτιώσεις στην παγκόσμια ποιότητα του αέρα – τα λεπτά σωματίδια μειώθηκαν από 34,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ το 2010 σε 25,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ έως το 2020 πριν σταθεροποιηθούν στα 26,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ το 2023 – ωστόσο η περιφερειακή πρόοδος ήταν άνιση.

Η Κεντρική, Νότια, Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία σημείωσε σταθερή μείωση μέσω συντονισμένης εθνικής δράσης – αν και η Κεντρική και Νότια Ασία εξακολουθούσε να καταγράφει τα υψηλότερα επίπεδα ρύπανσης παγκοσμίως.

Εν τω μεταξύ, η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική, η Ωκεανία και η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική είδαν την πρόοδο να σταθεροποιείται μετά τα αρχικά κέρδη, ενώ η Υποσαχάρια Αφρική και η Βόρεια Αφρική και η Δυτική Ασία δεν παρουσίασαν ουσιαστικά καμία βελτίωση.

Σε αρκετές περιοχές, οι αστικές περιοχές αντιμετώπισαν δυσανάλογο μερίδιο ρύπανσης, ιδίως στην Κεντρική, Νότια και Δυτική Ασία και τη Βόρεια Αφρική και την υποσαχάρια Αφρική, όπου η ρύπανση ήταν σημαντικά υψηλότερη στις πόλεις από ό,τι στις αγροτικές περιοχές.

Αντίθετα, υπήρξε πιο ομοιόμορφη κατανομή μεταξύ των αστικών και αγροτικών περιοχών στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, την Ωκεανία και τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική.

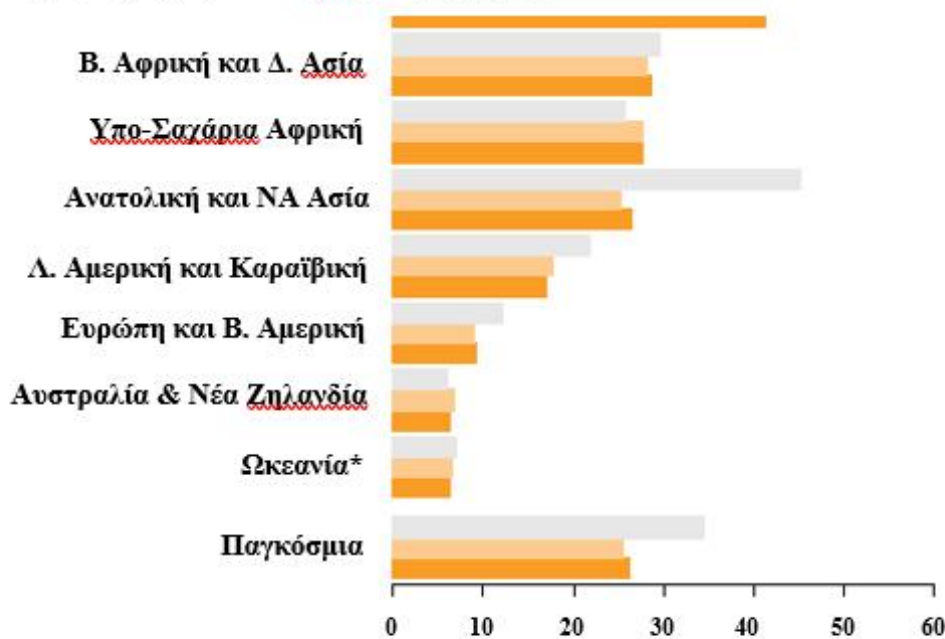
Μετά τη Δεύτερη Παγκόσμια Διάσκεψη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (World Health Organisation, WHO) για την Ατμοσφαιρική Ρύπανση και την Υγεία τον Μάρτιο του 2025, περισσότερες από 100 χώρες δεσμεύτηκανQ

- ✓ για αυστηρότερα πρότυπα ποιότητας του αέρα,
- ✓ νέα χρηματοδότηση για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και

- ✓ δράση για τη μείωση στο μισό των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία και τη μείωση της συμβολής της στην κλιματική αλλαγή έως το 2040.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η μέση ετήσια συγκέντρωση λεπτών αιωρούμενων σωματιδίων (fine suspended particles) με διάμετρο 2,5 μικρά (microns) ή λιγότερο (PM_{2.5}), 2010, 2020 και 2023 (μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο, $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Μέση ετήσια συγκέντρωση λεπτών αιωρούμενων σωματιδίων (Fine suspended particles) με διάμετρο 2,5 microns ή μικρότερη (PM_{2.5}), 2010, 2020 και 2023 (μικρογραμμάρια ανά κυβ. μέτρο, $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

* Δεν περιλαμβάνονται Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία

Στόχος 12: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή

Ένας ρακοσυλλέκτης ξεχωρίζει ανακυκλώσιμα στερεά απορρίμματα σε ένα κέντρο διαχείρισης απορριμμάτων στην Ινδία, όπου αυτά συσκευάζονται, αποθηκεύονται και αποστέλλονται σε εργοστάσια, υποστηρίζοντας τη διαχείριση και την ανακύκλωση αποβλήτων.

- Οι πολιτικές βιώσιμης κατανάλωσης προχωρούν, αλλά η χρήση υλικών συνεχίζει να αυξάνεται. Περισσότερες χώρες από ποτέ έχουν υιοθετήσει βιώσιμα πλαίσια κατανάλωσης και παραγωγής, στρατηγικές κυκλικής οικονομίας και πρότυπα δημοσίων συμβάσεων, ωστόσο η παγκόσμια χρήση υλικών αυξήθηκε κατά 25% μεταξύ 2015 και 2022.
- Οι παγκόσμιες ροές απορριμμάτων επεκτείνονται με μη βιώσιμο ρυθμό. Τα ετήσια απορρίμματα τροφίμων από τους καταναλωτές έχουν ξεπεράσει τα 1,05 δισ. τόνους και, σε συνδυασμό με την απώλεια τροφίμων, αντιπροσωπεύουν έως και το 10% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Εν τω μεταξύ, τα ηλεκτρονικά απόβλητα έχουν αυξηθεί σε 65

εκατ. τόνους ετησίως, με λιγότερο από το ένα τέταρτο να ανακυκλώνεται επίσημα.

- **Οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων παραμένουν ένα διαρθρωτικό εμπόδιο για τη βιώσιμη κατανάλωση.** Παρά τα δύο συνεχόμενα έτη μείωσης από την κορύφωση του 2022, οι επιδοτήσεις ανήλθαν συνολικά σε 921 δισ. το 2024 - πολύ πάνω από τα επίπεδα πριν από την πανδημία. Μειώνοντας τεχνητά το κόστος των δραστηριοτήτων έντασης άνθρακα, υπονομεύουν τα κίνητρα της αγοράς για την αποδοτικότητα των πόρων και εκτρέπουν τα δημόσια κεφάλαια μακριά από τις προτεραιότητες βιώσιμης ανάπτυξης.
- Η βελτίωση των προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής θα απαιτήσει ισχυρότερα συστήματα δεδομένων και παρακολούθησης και ενσωμάτωση βιώσιμων προσεγγίσεων στις εθνικές πολιτικές και στις επενδυτικές αποφάσεις. Η στοχευμένη διεθνής υποστήριξη προς τις Μικρές Αναπτυσσόμενες Νησιωτικές Χώρες (SIDS), και τις Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες (Least Developed Countries, LDC) θα είναι απαραίτητη για την επιτάχυνση της παγκόσμιας προόδου.

Η διεθνής συνεργασία ενισχύει την ορθή διαχείριση των χημικών ουσιών και των αποβλήτων

Η διεθνής συνεργασία για τα επικίνδυνα χημικά και απόβλητα ενισχύεται. Στο πλαίσιο των Συμβάσεων της Βασιλείας (Basel), του Ρότερνταμ και της Στοκχόλμης –πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες που από κοινού ασχολούνται με τη διακίνηση, το εμπόριο και την εξάλειψη επικίνδυνων χημικών και αποβλήτων – η ανταλλαγή πληροφοριών, η συμμόρφωση και η τεχνική συνεργασία έχουν βελτιωθεί σταθερά.

Οι βαθμολογίες επίτευξης αυξήθηκαν μεταξύ της αρχικής τιμής του 2014 και της περιόδου αναφοράς 2020-2024: από 63 σε 73% για τη Σύμβαση της Βασιλείας (Basel Convention), 70 σε 79% για τη Σύμβαση του Ρότερνταμ (και 53 σε 56% για τη Σύμβαση της Στοκχόλμης (Stockholm Convention)). Η πρόοδος έχει επίσης υποστηριχθεί από την αυστηρότερη εφαρμογή της διαδικασίας προηγούμενης ενημερωμένης συναίνεσης, η οποία απαιτεί από τις χώρες να συμφωνήσουν πριν από την εξαγωγή επικίνδυνων χημικών ουσιών σε αυτές.

Η πρόοδος όσον αφορά τη ρύπανση από υδράργυρο προχωρά επίσης. Η Σύμβαση της Μιναμάτα για τον Υδράργυρο - μια παγκόσμια συνθήκη που αποσκοπεί στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τη ρύπανση από υδράργυρο - ολοκλήρωσε τον δεύτερο πλήρη εθνικό κύκλο υποβολής εκθέσεων το 2026, με 115 από τα 151 απαιτούμενα μέρη να υποβάλλουν εκθέσεις που καλύπτουν την περίοδο 2021-2024, ποσοστό υποβολής 76%.

Αυτές οι εκθέσεις τροφοδοτούν άμεσα την πρώτη αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της Σύμβασης, παρέχοντας τη βάση στοιχείων που απαιτείται για την αξιολόγηση του κατά πόσον η ρύπανση από υδράργυρο μειώνεται και καθοδηγώντας μελλοντικές δράσεις.

Το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις Ουσίες που Καταστρέφουν τη Στιβάδα του Όζοντος συνεχίζει να θέτει το πρότυπο για τη διεθνή περιβαλλοντική συμμόρφωση, διατηρώντας ένα ετήσιο ποσοστό υποβολής εκθέσεων 100%. Αυτή η συνέπεια ήταν κεντρικής σημασίας για την αποκατάσταση της στιβάδας του όζοντος.

Όλο και περισσότερες χώρες υιοθετούν εργαλεία για την παρακολούθηση του βιώσιμου τουρισμού, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κενά.

Όλο και περισσότερες χώρες υιοθετούν εργαλεία για την παρακολούθηση του βιώσιμου τουρισμού, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κενά.

Μεταξύ 2015 και 2024, το 56% των χωρών συγκέντρωσε τουλάχιστον ένα από τα δύο διεθνώς συμφωνημένα εργαλεία για την παρακολούθηση της βιωσιμότητας του τουρισμού: τον Δορυφορικό Λογαριασμό Τουρισμού (Tourism Satellite Account), ο οποίος μετρά τη συμβολή του τουρισμού στην οικονομία, και το Σύστημα Περιβαλλοντικής-Οικονομικής Λογιστικής (System of Environmental-Economic Accounting, SEEA), το οποίο ενσωματώνει οικονομικά και περιβαλλοντικά δεδομένα για την αξιολόγηση του ευρύτερου αντίκτυπου του τουρισμού στους φυσικούς πόρους και τα οικοσυστήματα.

Ο αριθμός των χωρών που εφάρμοσαν αυτά τα εργαλεία αυξήθηκε κατά 77% μεταξύ των κύκλων αναφοράς 2024 και 2025 - από 30 σε 53 χώρες - αντανακλώντας την ενίσχυση των εθνικών στατιστικών συστημάτων.

Ωστόσο, η πρόοδος δεν κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των περιφερειών. Η κάλυψη είναι υψηλότερη στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, όπου έφτασε το 100%, ακολουθούμενη από την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική (82%) και την Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία (75%). Η κάλυψη μειώθηκε σε μόλις 35% στην υποσαχάρια Αφρική, με τις με τις μικρές αναπτυσσόμενες νησιωτικές χώρες («Κράτη Μικρών Νησιωτικών Αναπτυσσόμενων χωρών» (Small Island Developing States. SIDS) και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDCs) να υστερούν περισσότερο με 27% και 23% αντίστοιχα. Χωρίς καλύτερα δεδομένα και εργαλεία για την παρακολούθησή της, η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη θα παραμείνει άνιση μεταξύ των περιφερειών.

Η παγκόσμια κατανάλωση υλικών συνεχίζει να αυξάνεται, με το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών να παραμένει τεράστιο

Η εγχώρια κατανάλωση υλικών (Domestic Material Consumption, DMC) μετρά τα υλικά που χρησιμοποιούνται άμεσα σε μια οικονομία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εξορύσσονται και εισάγονται, εξαιρουμένων των εξαγωγών.

Μεταξύ 2015 και 2022, η παγκόσμια Εγχώρια Κατανάλωση Υλικών αυξήθηκε κατά 25%, από 92,1 σε 115,1 δισ. τόνους, με την κατά κεφαλήν κατανάλωση να αυξάνεται από 12,3 σε 14,4 τόνους. Αυτή η ανοδική τάση εκτείνεται σε όλα τα επίπεδα εισοδήματος, **σηματοδοτώντας ότι η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση πόρων παραμένει μια ανεκπλήρωτη πρόκληση παγκοσμίως.**

Ωστόσο, η κατανάλωση παραμένει εξαιρετικά άνιση: **το 80% όλων των παγκόσμιων υλικών καταναλώθηκε από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει σε χώρες με υψηλότερο εισόδημα.** Χωρίς μια σημαντική στροφή προς την αποδοτικότητα των πόρων και πιο βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης, ο στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) για τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων θα παραμείνει ανέφικτος έως το 2030.

Οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων μειώνονται, αλλά παραμένουν πολύ πάνω από τα επίπεδα πριν από την πανδημία

Οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια στη μετάβαση της Παγκόσμιας Κοινότητας σε καθαρή ενέργεια και, ενώ αρχικά προορίζονταν να βοηθήσουν τα ευάλωτα νοικοκυριά, οι επιδοτήσεις συχνά ωφελούν δυσανάλογα τους πλουσιότερους ανθρώπους, οι οποίοι καταναλώνουν περισσότερη ενέργεια από τα νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος. Επίσης,

μειώνοντας τεχνητά τις τιμές, αποθαρρύνουν τη βιώσιμη κατανάλωση και εκτρέπουν τα δημόσια κεφάλαια από τις προτεραιότητες βιώσιμης ανάπτυξης.

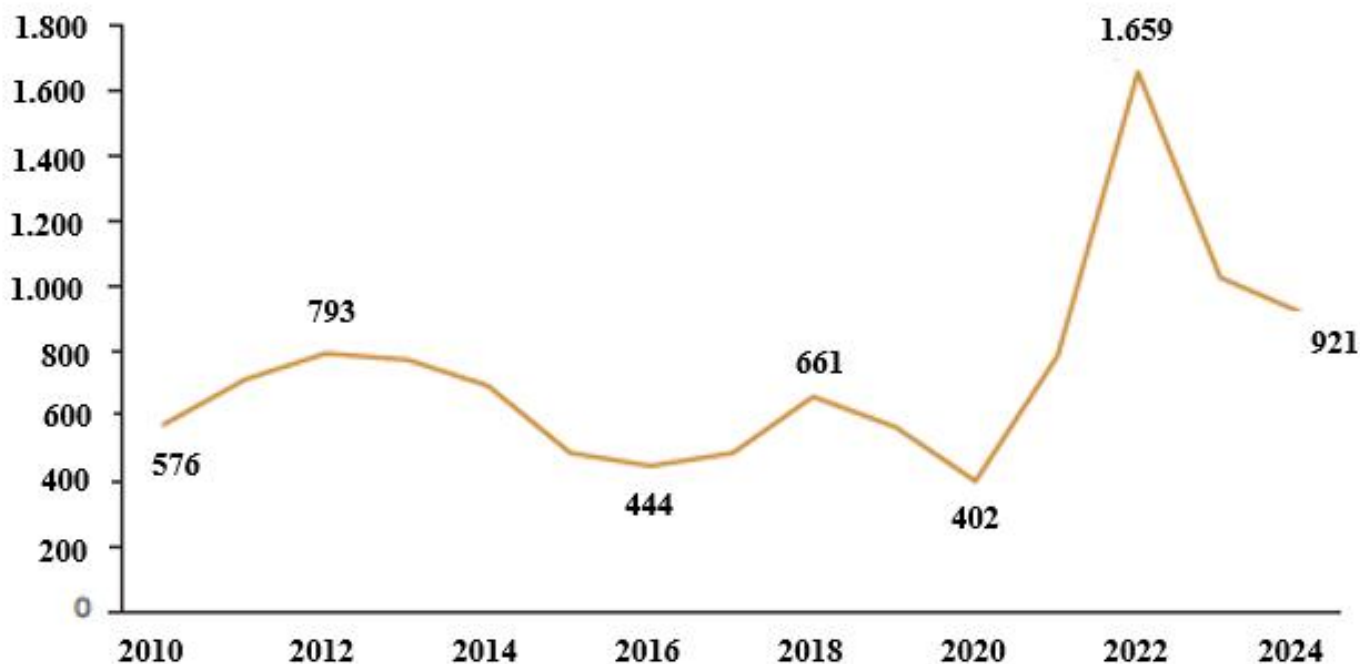
Ενώ οι παγκόσμιες επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων μειώθηκαν κατά 10% μεταξύ 2023 και 2024, από \$1,03 τρισ. σε πάνω από \$ 921 δισ. - η δεύτερη συνεχόμενη πτώση από την κορύφωση του 2022 των \$ 1,66 τρισ. - το μέγεθος είναι πολύ πάνω από το χαμηλό προ-πανδημίας των \$ 402 δισ. που καταγράφηκε το 2020. Η παγκόσμια μείωση δεν αντανακλά τόσο σκόπιμες μεταρρυθμίσεις όσο το αποτέλεσμα της χαλάρωσης των μέτρων έκτακτης στήριξης που εισήχθησαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Οι επιδοτήσεις μειώθηκαν στις περισσότερες περιοχές, με την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική να ηγούνται με πτώση 21,9%, ακολουθούμενες από την υποσαχάρια Αφρική με 20,2%. Η Κεντρική και Νότια Ασία ήταν η μόνη περιοχή που αντιστάθμισε την τάση, με τις επιδοτήσεις να αυξάνονται κατά 10,2%.

Παρά τις πολυάριθμες δεσμεύσεις για σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων, τα δεδομένα δείχνουν ελάχιστη δράση. Η υποβολή εκθέσεων σε επίπεδο χώρας παραμένει περιορισμένη για την αξιόπιστη παρακολούθηση της προόδου, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ισχυρότερες μεθοδολογίες και μεγαλύτερη υποστήριξη για την ανάπτυξη της ικανότητας υποβολής εκθέσεων σε όλες τις χώρες.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται εκτίμηση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων κατά τη χρονική περίοδο 2010-2024 (σε \$ δισ.)

Εκτίμηση επιδοτήσεων Ορυκτών Καυσίμων, 2010-2024 (\$ δισ.)

Τα ηλεκτρονικά απόβλητα (E-waste) αυξάνονται ραγδαία, ενώ η πρόοδος στη μείωση της απώλειας τροφίμων και σκουπιδιών καθυστερεί

Η απώλεια τροφίμων, η σπατάλη τροφίμων και τα ηλεκτρονικά απόβλητα συνεχίζουν να δημιουργούν σημαντικό περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος, και η πρόοδος και στα τρία είναι ανεπαρκής. Το 2023, τα ηλεκτρονικά απόβλητα (e-waste) παγκοσμίως έφτασαν τους 65 εκατ. τόνους (8,1 κιλά ανά κάτοικο), καθιστώντας τα μια από τις ταχύτερα αυξανόμενες ροές αποβλήτων παγκοσμίως, **ωστόσο μόνο 15,5 εκατ. τόνοι ανακυκλώθηκαν επίσημα**. Μεγάλο μέρος των υπολοίπων συχνά απορρίπτεται ακατάλληλα, δημιουργώντας περιβαλλοντική ρύπανση και κινδύνους για την υγεία των εργαζομένων και των κοινοτήτων.

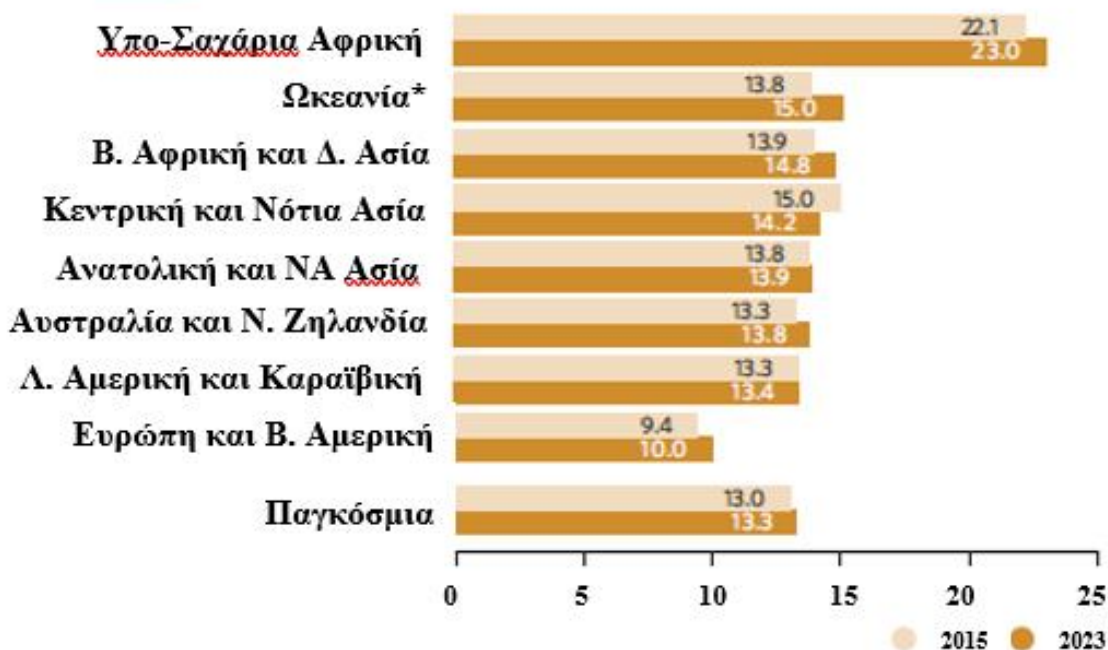
Εν τω μεταξύ, η πρόοδος όσον αφορά την απώλεια τροφίμων παραμένει στάσιμη. Υπολογίζεται ότι το 13,3% των τροφίμων που παράγονται παγκοσμίως χάθηκαν μετά τη συγκομιδή και πριν φτάσουν στις αγορές λιανικής το 2023 - οριακά υψηλότερο από το επίπεδο του 13,0% του 2015.

Το 2022, 1,05 δισ. τόνοι τροφίμων σπαταλήθηκαν σε επίπεδο λιανικού εμπορίου (food retail), υπηρεσιών εστίασης και νοικοκυριών, που ισοδυναμεί με το 19% όλων των διαθέσιμων τροφίμων παγκοσμίως. Μαζί, η απώλεια τροφίμων και η σπατάλη αντιπροσωπεύουν έως και το 10% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και σχεδόν \$1 τρισ. σε ετήσιες οικονομικές απώλειες.

Οι πόλεις διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη μείωση της σπατάλης τροφίμων, η οποία αντιπροσωπεύει περίπου το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού και το 70% της κατανάλωσης τροφίμων. Οι αστικές περιοχές αντιμετωπίζουν επίσης αυξανόμενες πιέσεις στις χωματερές, γεγονός που καθιστά τη μείωση των αποβλήτων πιο επείγουσα από ποτέ. **Η εμπειρία της Ιαπωνίας δείχνει τι είναι δυνατό: έως το 2023 είχε επιτύχει μείωση κατά 58% της σπατάλης τροφίμων σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με τρόφιμα και μείωση κατά 46% στα νοικοκυριά σε σχέση με τα επίπεδα του 2000, καταδεικνύοντας την αξία της μέτρησης σε επίπεδο πόλης και της συνεργασίας μεταξύ πολλών ενδιαφερομένων μερών.**

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η απώλεια τροφίμων, 2015 και 2023 (%).

Σχ. Απώλεια τροφίμων, 2015 και 2023

*Εξαιρείται Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία

Οι κυβερνήσεις και οι επιχειρήσεις θέτουν σε εφαρμογή πλαίσια βιωσιμότητας. Τώρα πρέπει να ενεργήσουν βάσει αυτών

Στα χαρτιά, οι περισσότερες κυβερνήσεις δεσμεύονται για βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή (Sustainable Consumption and Production, SCP) και κυκλική οικονομία. Μέχρι το 2025, είχαν υποβληθεί 609 πολιτικές που σχετίζονται με τη Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή σε 75 χώρες - αύξηση 16% σε σχέση με την περίοδο 2019-2024. Οκτώ χώρες ανέφεραν πολιτικές για πρώτη φορά, αντανakλώντας την εκτεταμένη παγκόσμια δέσμευση.

Από τις 86 νέες πολιτικές που υποβλήθηκαν το 2025, το 65% ήταν εθνικές στρατηγικές και οδικοί χάρτες, ενώ το 28% ήταν νομικά μέσα, με μέτρα κυκλικής οικονομίας και Βιώσιμης Κατανάλωσης και Παραγωγή ΒΠΚ ενσωματωμένα σε

τομείς υψηλού αντίκτυπου, όπως τα συστήματα τροφίμων, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και οι μπαταρίες.

Περισσότερες κυβερνήσεις εφάρμοσαν επίσης αυτά τα πρότυπα στην πράξη μέσω βιώσιμων δημόσιων συμβάσεων, με 54 χώρες να επιτυγχάνουν βαθμολογίες συμμόρφωσης το 2025, από 49 το 2022, συμπεριλαμβανομένων 13 χωρών που συμμετείχαν για πρώτη φορά.

Ωστόσο, παρά τις προόδους αυτές, το κύριο εμπόδιο είναι η μετατόπιση από την ετοιμότητα πολιτικής στην απόδοση εφαρμογής. Το σημαντικότερο κενό παραμένει η παρακολούθηση και η μέτρηση του αντίκτυπου. Μόνο 39 από τις 54 χώρες που συμμορφώνονται με τους κανονισμούς (72%) αναφέρουν ότι παρακολουθούν την αξία ή τον αριθμό των βιώσιμων συμβάσεων και μόνο 11 (20%) αναφέρουν ότι παρακολουθούν τα αποτελέσματα της βιωσιμότητας.

Ο ιδιωτικός τομέας έχει επίσης επεκτείνει τη δέσμευσή του στη βιωσιμότητα – εν μέρει λόγω της υιοθέτησης υποχρεωτικής υποβολής εκθέσεων από τις παγκόσμιες ρυθμιστικές αρχές. Από το 2015, ο αριθμός των εταιρειών που εκδίδουν εταιρικές εκθέσεις βιωσιμότητας έχει υπερτετραπλασιαστεί. Η υποβολή εκθέσεων είναι ισχυρότερη στους χρηματοοικονομικούς, τις ασφάλειες και τη μεταποίηση και αυξάνεται μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (MME). Οι γνωστοποιήσεις για το περιβάλλον και τη διακυβέρνηση παραμένουν πιο συνηθισμένες από την κοινωνική υποβολή εκθέσεων (social reporting).

Ωστόσο, η πρόοδος παραμένει άνιση, καθώς οι αναπτυσσόμενες χώρες και οι MME συχνά δεν διαθέτουν τους πόρους, την τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και τα συστήματα που απαιτούνται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων, με αποτέλεσμα να διατρέχουν τον κίνδυνο αποκλεισμού τους από τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού.

Η επόμενη πρόκληση για τις χώρες είναι η μετατροπή των πολιτικών δεσμεύσεων σε μετρήσιμα αποτελέσματα, κάτι που θα απαιτήσει ισχυρότερη επιχειρησιακή

υποστήριξη, καλύτερα συστήματα δεδομένων και στοχευμένη διεθνή βοήθεια, ώστε να διασφαλιστεί ότι περισσότερες χώρες μπορούν να τηρήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στα χαρτιά.

Στόχος 13: Δράση για το κλίμα

- Οι κλιματικοί κίνδυνοι κλιμακώνονται και το περιθώριο δράσης στενεύει. Η 11ετής περίοδος από το 2015 έως το 2025 ήταν η θερμότερη που έχει καταγραφεί ποτέ και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου συνεχίζουν την ανοδική τους τάση. Ενώ οι πολιτικές για το κλίμα έχουν συμβάλει στον περιορισμό των προβλεπόμενων διαδρομών θέρμανσης, οι τρέχουσες δεσμεύσεις παραμένουν εντελώς ανεπαρκείς για να περιορίσουν τη θέρμανση στον στόχο του 1,5°C.
- Οι επενδύσεις στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή αποδίδουν καρπούς, αλλά η ευπάθεια συνεχίζει να αυξάνεται. Η θνησιμότητα που σχετίζεται με καταστροφές έχει μειωθεί κατά σχεδόν 65% την τελευταία δεκαετία, ενώ οι εθνικές στρατηγικές έχουν υιοθετηθεί από σχεδόν τα τρία τέταρτα του κόσμου.

Ωστόσο, ο αριθμός των ανθρώπων που επλήγησαν από καταστροφές έχει υπερδιπλασιαστεί και οι πιο ευάλωτες χώρες του κόσμου συνεχίζουν να φέρουν ένα δυσανάλογο βάρος.

- Το κλείσιμο του κλιματικού χάσματος απαιτεί περισσότερα από δεσμεύσεις - απαιτεί χρηματοδότηση, καθώς και τα εργαλεία και την πολιτική βούληση για δράση. Για Τρίτη χρονιά η χρηματοδότηση για το κλίμα έχει ξεπεράσει τον στόχο των \$100 δισ., αλλά απαιτούνται πολύ μεγαλύτερες επενδύσεις. Ισχυρότερος μετριασμός (mitigation), κλιμακωτή προσαρμογή, βιώσιμες επενδύσεις και ακλόνητη πολιτική βούληση είναι απαραίτητες για την προστασία των κερδών που αποκτήθηκαν με κόπο και την υποστήριξη των χωρών και των κοινοτήτων που είναι πιο ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή.

Οι τρέχουσες τάσεις υποδεικνύουν ένα θερμότερο και πιο επικίνδυνο μέλλον

Ο πλανήτης στέλνει ολοένα και πιο επείγοντα σήματα κινδύνου και το παράθυρο για ουσιαστική δράση στενεύει. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό (World Meteorological Organization WMO), το 2024 ήταν η θερμότερη χρονιά που έχει καταγραφεί, καλύπτοντας 11 συνεχόμενα έτη ρεκόρ, με τις παγκόσμιες θερμοκρασίες να φτάνουν τους 1,55°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα και, για πρώτη φορά, να υπερβαίνουν το όριο του 1,5°C. Παρά την προσωρινή ψυκτική επίδραση της La Niña, το 2025 εξακολουθούσε να κατατάσσεται ως η δεύτερη ή τρίτη θερμότερη χρονιά που έχει καταγραφεί, με περίπου 1,43°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα.

Οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου - ο υποκείμενος παράγοντας – έφτασαν, το 2024, στο ρεκόρ των 57,7 γιγατόνων ισοδύναμου CO₂, 2,3% υψηλότερες από ό,τι το 2023. Ενθαρρυντικό είναι ότι οι προβλέψεις για τη χειρότερη δυνατή θερμοκρασία έχουν μειωθεί από τους 3–3,5°C που αναμένονταν κατά τη στιγμή της Συμφωνίας του Παρισιού το 2015, δείχνοντας ότι οι πολιτικές για το κλίμα έχουν πραγματικό αποτέλεσμα.

Ωστόσο, η παγκόσμια κοινότητα παραμένει μακριά από το σημείο που πρέπει να βρίσκεται. Ακόμα κι αν κάθε χώρα τηρήσει πλήρως τις τρέχουσες δεσμεύσεις της για το κλίμα, η θέρμανση προβλέπεται να φτάσει τους 2,3 έως 2,5°C αυτόν τον αιώνα. **Σύμφωνα με τις υπάρχουσες πολιτικές, ο αριθμός αυτός αυξάνεται στους 2,8°C – με καταστροφικές επιπτώσεις.**

Οι συνέπειες της παρατεταμένης υπερθέρμανσης είναι ήδη εμφανείς σε κάθε περιοχή. Στην Αρκτική – την περιοχή με την ταχύτερη θέρμανση στη Γη – ο θαλάσσιος πάγος έφτασε στο χαμηλότερο χειμερινό μέγιστο που έχει καταγραφεί το 2025, ενώ η παγκόσμια μέση στάθμη της θάλασσας έχει αυξηθεί κατά 11 εκατοστά από το 1993 και το 2025 ακραία φαινόμενα έπληξαν σχεδόν κάθε ήπειρο. Οι μελλοντικές προοπτικές δείχνουν συνεχιζόμενη κλιμάκωση. Οι επιστήμονες επιβεβαίωσαν ότι ένα νέο El Niño² ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2026, ενδεχομένως μεταξύ των ισχυρότερων που έχουν καταγραφεί ποτέ, αυξάνοντας τον κίνδυνο ξηρασίας, έντονων βροχοπτώσεων και καύσωνα στην ξηρά και τους ωκεανούς σε όλο τον κόσμο.

Κάθε χρόνο από το 2026 έως το 2030 προβλέπεται από τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό (WMO) ότι θα είναι 1,3°C έως 1,9°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα κατά την περίοδο αυτή

² Κάθε λίγα χρόνια, το καιρικό φαινόμενο El Niño πυροδοτεί ακραία καιρικά φαινόμενα σε πολλές περιοχές του κόσμου που οδηγούν σε καταστροφές καλλιεργειών και κρίσεις πείνας – ή επιδεινώνουν υπάρχουσες κρίσεις.

μπορεί να αποτελούν μια προεπισκόπηση μιας νέας κανονικότητας, εκτός εάν η παγκόσμια κοινότητα αλλάξει πορεία ως προς τις εκπομπές.

Η υπερθέρμανση του κλίματος πυροδοτεί ένατη συνεχόμενη χρονιά ρεκόρ θέρμανσης των Ωκεανών

Καθώς το κλίμα υπερθερμαίνεται, ο ωκεανός απορροφά περίπου το 91% της πλεονάζουσας θερμότητας (excess heat) που συσσωρεύεται στην ατμόσφαιρα της Γης, καθιστώντας τον τη μεγαλύτερη δεξαμενή θερμότητας του πλανήτη. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό (WMO), το 2025, η περιεκτικότητα σε θερμότητα των ωκεανών έφτασε στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί για ένατο συνεχόμενο έτος.

Ο ρυθμός θέρμανσης των ωκεανών, μεταξύ 2005 και 2025, ήταν υπερδιπλάσιος από αυτόν που παρατηρήθηκε μεταξύ 1960 και 2005. Οι θερμότεροι ωκεανοί τροφοδοτούν τροπικές καταιγίδες, επιταχύνουν την απώλεια θαλάσσιων πάγων και οδηγούν στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας, ενώ παράλληλα υποβαθμίζουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα και αποδυναμώνουν την ικανότητα του ωκεανού να απορροφά άνθρακα.

Από τα πιο ευάλωτα οικοσυστήματα είναι οι κοραλλιογενείς ύφαλοι (Coral reefs). Σύμφωνα με την Εθνική Ωκεανική και Ατμοσφαιρική Διοίκηση των Ηνωμένων Πολιτειών (National Oceanic and Atmospheric Administration, NOAA) το τέταρτο παγκόσμιο συμβάν λεύκανσης των κοραλλιών (global coral bleaching event)³, το οποίο επηρέασε το 84% των υφάλων σε 83 χώρες και εδάφη, πιθανότατα ολοκληρώθηκε στα μέσα του 2025. Από το 1998, κάθε ισχυρό El Niño έχει

³ Ένα παγκόσμιο φαινόμενο λεύκανσης των κοραλλιών είναι μια καταστροφική περιβαλλοντική κατάσταση κατά την οποία οι θαλάσσινοι καύσωνες προκαλούν εκτεταμένη λεύκανση σε όλες τις βασικές λεκάνες των ωκεανών παγκοσμίως. Τα κοράλλια αποβάλλουν τα μικροσκοπικά φύκια που ζουν στους ιστούς τους, χάνουν το χρώμα τους και κινδυνεύουν από λιμοκτονία.. **Τι προκαλεί τη λεύκανση:** Η κύρια αιτία είναι η **άνοδος της θερμοκρασίας του νερού** λόγω της κλιματικής αλλαγής, η οποία στρεσάρει τα κοράλλια αναγκάζοντάς τα να διώξουν τα φύκια (ζωοξανθέλλες) που τους παρέχουν το χρώμα και την τροφή τους.

προκαλέσει ένα παγκόσμιο συμβάν λεύκανσης, με το θερμικό στρες να γίνεται πιο διαδεδομένο και σοβαρό κάθε φορά. Με τις έντονες συνθήκες του φαινομένου El Niño το 2026, η περαιτέρω λεύκανση παραμένει άμεση ανησυχία.

Οι επίμονα υψηλές απώλειες από καταστροφές σηματοδοτούν την επείγουσα ανάγκη για επενδύσεις που λαμβάνουν υπόψη τον κίνδυνο

Εντείνοντας τις καταστροφές λόγω της κλιματικής αλλαγής, οι καταστροφές συνεχίζουν να προκαλούν βαρύ οικονομικό κόστος, μειώνοντας το εισόδημα, επιδεινώνοντας το χρέος, αυξάνοντας την ανασφάλιστη κατάσταση και αυξάνοντας την εξάρτηση από την ανθρωπιστική βοήθεια σε όλο τον κόσμο.

Μεταξύ 2015 και 2024, με βάση τα στοιχεία που αναφέρουν οι χώρες, οι άμεσες οικονομικές απώλειες ανήλθαν κατά μέσο όρο σε πάνω από 110 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως - που ισοδυναμούν με 0,28% του ΑΕΠ των χωρών που υποβάλλουν έκθεση.

Αυτά τα στοιχεία πιθανότατα υποεκτιμούν την πραγματική κλίμακα: όταν συμπεριληφθούν οι αλυσιδωτές επιπτώσεις και οι ζημιές στο οικοσύστημα, οι απώλειες από καταστροφές υπερβαίνουν τα 2,3 τρισεκατομμύρια δολάρια ετησίως. Αυτό υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη για μετάβαση από τις αντιδραστικές δαπάνες προς την ανάπτυξη που προβλέπει και λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο καταστροφών, υποστηριζόμενη από βιώσιμες επενδύσεις ανθεκτικότητας.

Επίσης, άνισα κατανεμημένες, είναι οι οικονομικές απώλειες. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αντιπροσώπευαν σχεδόν το 13% των παγκοσμίως αναφερόμενων απωλειών κατά την ίδια περίοδο, ενώ αντιπροσωπεύουν μόλις το 1,36% του συνολικού ΑΕΠ, μια περισσότερη από δεκαπλάσια δυσανάλογη επίπτωση. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αντιμετώπισαν απώλειες πάνω από πέντε φορές υψηλότερες σε σχέση με το οικονομικό τους μέγεθος. Χωρίς την

ενσωμάτωση του κινδύνου καταστροφών και του κλιματικού κινδύνου στη δημοσιονομική πολιτική, τον σχεδιασμό υποδομών και τη χρηματοοικονομική ρύθμιση, οι απώλειες θα συνεχίσουν να υπονομεύουν τα οφέλη για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Για τρίτο συνεχόμενο έτος, η χρηματοδότηση για το κλίμα ξεπέρασε τα \$ 100 δισ.

Η χρηματοδότηση για το κλίμα είναι ζωτικής σημασίας για τις παγκόσμιες προσπάθειες μετριασμού και προσαρμογής και οι ανεπτυγμένες χώρες έχουν δεσμευτεί να κινητοποιήσουν \$ 100 δισ. ετησίως για τις αναπτυσσόμενες χώρες έως το 2020 και έως το 2025.

Αυτός ο στόχος επιτεύχθηκε για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, φτάνοντας τα \$132,8 δισ. το 2023 και τα \$136,7 δισ. το 2024, αφού πρώτα ξεπέρασε το όριο των \$115,9 δισ. το 2022, σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ).

Σχεδόν τα δύο τρίτα διατέθηκαν για τον μετριασμό, κυρίως στην ενέργεια και τις μεταφορές. Η χρηματοδότηση για την προσαρμογή παρέμεινε σταθερή σε περίπου το ένα τέταρτο του συνόλου, μειωμένη από το υψηλό του 2020, που ήταν το ένα τρίτο.

Το Σύμφωνο της Γλασκώβης⁴ για το Κλίμα του 2021 προτρέπει τα ανεπτυγμένα έθνη να διπλασιάσουν τη χρηματοδότηση για την προσαρμογή από τα επίπεδα του

⁴ **Σύμφωνο της Γλασκώβης για το Κλίμα:** Πρόκειται για την τελική συμφωνία που υιοθετήθηκε τον Νοέμβριο του 2021 στη Σκωτία, κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP26). Ήταν η πρώτη παγκόσμια συνθήκη του ΟΗΕ που καλούσε ρητά τα κράτη να: Επιταχύνουν τις προσπάθειες για τη μείωση της χρήσης άνθρακα, να καταργήσουν σταδιακά τις αναποτελεσματικές επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων και να κλιμακώσουν τους στόχους για περιορισμό της ανόδου της θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου (1,5°C)

2019 έως το 2025. Με βάση τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, η επίτευξη αυτού του στόχου θα απαιτήσει επιπλέον \$ 5,8 δισ. το 2025.

Κοιτώντας πιο μακριά, ο νέος συλλογικός ποσοτικοποιημένος στόχος για τη χρηματοδότηση για το κλίμα, που συμφωνήθηκε στην εικοστή ένατη Διάσκεψη των Μερών της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, προβλέπει τουλάχιστον \$ 1,3 τρισ. ετησίως από όλες τις πηγές έως το 2035, με τις ανεπτυγμένες χώρες να δεσμεύουν τουλάχιστον \$ 300 δισ. ετησίως.

Ο Χάρτης Πορείας από το Μπακού έως το Μπελέμ⁵ για το \$ 1,3 τρισ., ο οποίος χαράσσει την πορεία προς αυτόν τον στόχο, δείχνει ότι η επιτυχία θα εξαρτηθεί από:

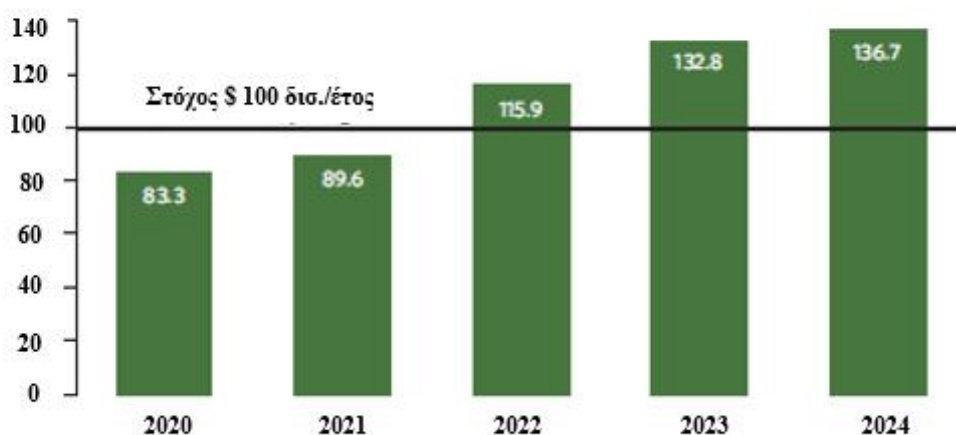
- ✓ την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων,
- ✓ την επέκταση της πρόσβασης σε κεφάλαια,
- ✓ τη βελτίωση του συντονισμού σε ένα κατακερματισμένο τοπίο χρηματοδότησης για το κλίμα και
- ✓ την καλύτερη ευθυγράμμιση των επενδυτικών πλαισίων με τους κλιματικούς στόχους.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η χρηματοδότηση για το κλίμα που παρέχεται και κινητοποιείται για αναπτυσσόμενες χώρες βάσει στοιχείων του ΟΟΣΑ, 2020–2024 (\$ δισ.)

⁵ Το **Baku to Belém Roadmap** είναι μια κοινή διεθνής πρωτοβουλία για το κλίμα, η οποία μεταφράζεται στα ελληνικά ως «**Οδικός Χάρτης από το Μπακού στο Μπελέμ**». Αποτελεί τη συνέχεια των διασκέψεων του ΟΗΕ για το κλίμα και στοχεύει στη κινητοποίηση \$ 1,3 τρισ. ετησίως για τη χρηματοδότηση του κλίματος παγκοσμίως. Η ονομασία προέρχεται από τις δύο πόλεις που φιλοξένησαν τις αντίστοιχες συνόδους κορυφής για το κλίμα (COP):

- **Baku (Μπακού):** Η πρωτεύουσα του Αζερμπαϊτζάν, όπου πραγματοποιήθηκε η σύνοδος COP29 το 2024 και τέθηκαν οι αρχικές βάσεις.
- **Belém (Μπελέμ):** Πόλη στη Βραζιλία όπου πραγματοποιήθηκε η σύνοδος COP30.

Χρηματοδότηση για το κλίμα, που παρέχεται και κινητοποιείται για αναπτυσσόμενες χώρες, βάσει στοιχείων του ΟΟΣΑ, 2020–2024 (\$ δισ.)

Σώζονται ζωές, αλλά η αυξανόμενη έκθεση αυξάνει τις επιπτώσεις των καταστροφών (Disasters)

Καθώς οι καταστροφές έχουν γίνει πιο συχνές, το ίδιο ισχύει και για τα πλαίσια αντιμετώπισης των εθνών. Το 2015, μόνο 56 χώρες είχαν εθνικές στρατηγικές για τον κίνδυνο καταστροφών. Μέχρι το 2024, ο αριθμός αυτός είχε σχεδόν τριπλασιαστεί σε 141 χώρες, με έναν αυξανόμενο αριθμό χωρών να ευθυγραμμίζουν τα σχέδια μείωσης του κινδύνου καταστροφών με τα εθνικά τους σχέδια προσαρμογής.

Οι βελτιώσεις στην ετοιμότητα (preparedness), συμπεριλαμβανομένων πιο ολοκληρωμένων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης πολλαπλών κινδύνων, έχουν σώσει ζωές.

Κατά την τελευταία δεκαετία, 2015-2024, η παγκόσμια θνησιμότητα που σχετίζεται με καταστροφές μειώθηκε κατά σχεδόν 65% σε σύγκριση με τα προηγούμενα 10 χρόνια (2005-2014), μειώνοντας από 2,11 σε 0,75 θανάτους ανά

100.000 κατοίκους (εξαιρουμένων των κρουσμάτων που σχετίζονται με την COVID-19), ενώ οι μέσοι ετήσιοι θάνατοι μειώθηκαν κατά 53%.

Ωστόσο, ενώ υπήρχαν λιγότεροι θάνατοι, ο αριθμός των ανθρώπων που επλήγησαν από καταστροφές έχει αυξηθεί. Έτσι, κατά την ίδια περίοδο το ποσοστό των πληγέντων πληθυσμών υπερδιπλασιάστηκε, από 1.199 σε 2.445 ανά 100.000 κατοίκους, με περίπου 123 εκατ. ανθρώπους να επηρεάζονται κάθε χρόνο. Το βάρος πέφτει δυσανάλογα στις φτωχότερες χώρες. Μεταξύ 2015 και 2024, οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDC) αντιπροσώπευαν το 29% των θανάτων από καταστροφές παγκοσμίως, παρά το γεγονός ότι αντιπροσωπεύουν μόνο το 12% των πληθυσμών των χωρών που υπέβαλαν έκθεση. Οι αποκλεισμένες από πρόσβαση στη θάλασσα χώρες (LLDCs, Landlocked Developing Countries) αντιπροσώπευαν το 21% των θανάτων, παρά το γεγονός ότι αντιπροσωπεύουν μόνο το 5,1%, και τα Μικρά Νησιωτικά Αναπτυσσόμενα Κράτη countries (Small Island Developing States, **SIDS**) αντιπροσώπευαν το 1,6% της θνησιμότητας, ενώ αντιπροσωπεύουν μόνο το 0,5% του πληθυσμού.

Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της μείωσης του αριθμού των νεκρών και του αυξανόμενου αριθμού των πληγέντων θα απαιτήσει τόσο ενισχυμένη διεθνή συνεργασία όσο και διαρκείς επενδύσεις στη μείωση του κινδύνου καταστροφών, την προσαρμογή και την οικοδόμηση ανθεκτικότητας, ιδίως στις χώρες και τις κοινότητες που είναι λιγότερο εξοπλισμένες για να απορροφήσουν το σοκ.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η θνησιμότητα που σχετίζεται με καταστροφές και πληγέντες, 2005–2024 (ανά 100.000 κατοίκους).

**Θνησιμότητα που σχετίζεται με καταστροφές και επηρεαζόμενα άτομα, 2005-2024
(ανά 100.000 πληθυσμό)**

Οι ζημιές σε κρίσιμες υποδομές και οι διακοπές λειτουργίας λόγω καταστροφών παραμένουν εκτεταμένες

Κατά την τελευταία δεκαετία, οι κρίσιμες υποδομές έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα ευάλωτες σε καταστροφές. Μεταξύ 2015 και 2024, με βάση τα στοιχεία που αναφέρθηκαν από τις χώρες, κατά μέσο όρο 91.847 μονάδες κρίσιμων υποδομών καταστράφηκαν ή υπέστησαν ζημιές κάθε χρόνο.

Κατά την ίδια χρονική περίοδο, υπήρξαν περισσότερες από 1,5 εκατ. ετήσιες διακοπές σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της συνέχειας των υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης. Αυτά τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν τη συστημική φύση του κινδύνου καταστροφών: τα συστήματα ύδρευσης, τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, τα δίκτυα μεταφορών και τα νοσοκομεία δεν λειτουργούν μεμονωμένα και μια μόνο βλάβη σε ένα σύστημα μπορεί να επεκταθεί σε

ολόκληρες οικονομίες, υπονομεύοντας την παροχή υπηρεσιών, τα μέσα διαβίωσης και τη μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή πρόοδο.

Η μείωση αυτών των διαταραχών απαιτεί υποδομές που κατασκευάζονται για να αντέχουν σε καταστροφές από την αρχή. Αυτό σημαίνει ότι ο παράγοντας του κινδύνου καταστροφών και του κλιματικού κινδύνου λαμβάνεται υπόψη στον πλήρη κύκλο ζωής των υποδομών, από τον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό έως τη λειτουργία και τη συντήρηση.

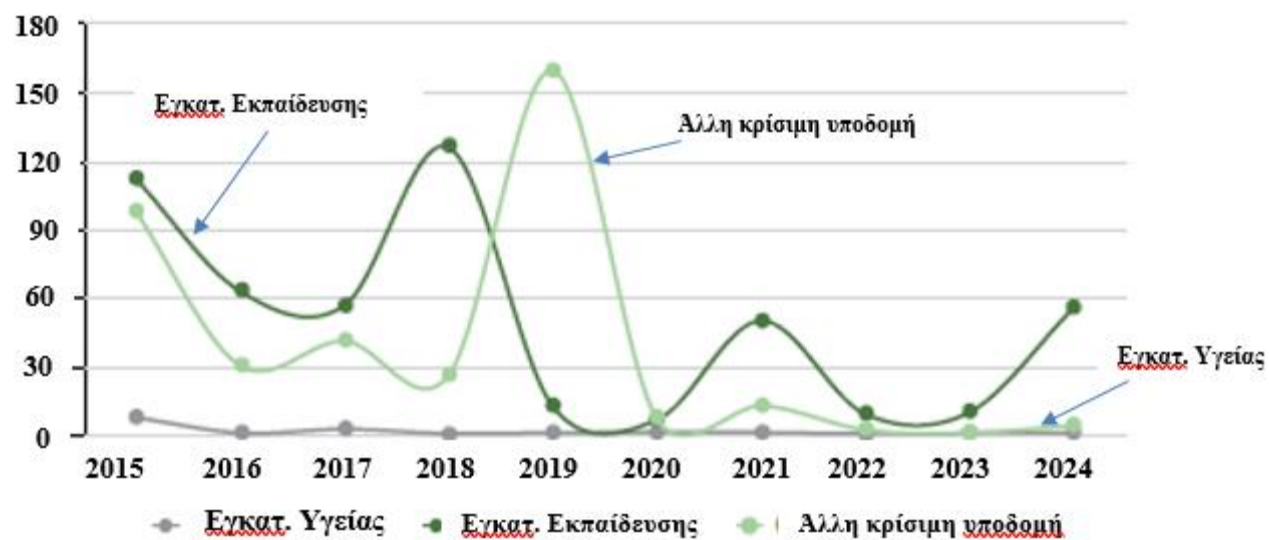
Εξίσου, όμως, απαραίτητα είναι:

- ✓ η ύπαρξη ισχυρότερων προτύπων δόμησης,
- ✓ καλύτερων δεδομένων σχετικά με την ευπάθεια των υποδομών και
- ✓ βελτιωμένος συντονισμός μεταξύ δημόσιων αρχών και ιδιωτικών φορέων

Η αδράνεια γίνεται ολοένα και πιο δαπανηρή και οι διακοπές έχουν αλυσιδωτές επιπτώσεις σε όλα τα συστήματα. Η μείωση τόσο της συχνότητας όσο και της κλίμακας των διαταραχών θα απαιτήσει μια στροφή προς επενδύσεις που βασίζονται στον κίνδυνο και την υιοθέτηση πλαισίων διακυβέρνησης που ευθυγραμμίζουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό με την ολοκληρωμένη διαχείριση κινδύνων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι βασικές υπηρεσίες μπορούν να συνεχιστούν, ακόμη και εν μέσω καταστροφής.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται ο αριθμός των εγκαταστάσεων υγείας και εκπαίδευσης και άλλων κρίσιμων υποδομών που υφίστανται βλάβη ή καταστρέφονται ετησίως, 2015 – 2024 (χιλιάδες).

Αριθμός των εγκαταστάσεων υγείας και εκπαίδευσης και άλλων κρίσιμων υποδομών που υφίστανται βλάβη ή καταστρέφονται ετησίως, 2015 – 2024 (χιλιάδες)

Στόχος 14: Ζωή κάτω από το νερό

Η Yaye, πρόεδρος ενός γυναικείου συνεταιρισμού επεξεργασίας ψαριών, και άλλα μέλη του συνεταιρισμού επεξεργάζονται ψάρια στο Mbao της Σενεγάλης. Τα μέλη του συνεταιρισμού δημιουργούν πρόσθετο εισόδημα από εναλλακτικές δραστηριότητες, καθώς η κλιματική αλλαγή και η υπερεκμετάλλευση μειώνουν τα ιχθυοποθέματα.

- Οι ιστορικές πρόοδοι στη διακυβέρνηση των ωκεανών (ocean governance) ενισχύουν περαιτέρω τα θεμέλια για τη μακροπρόθεσμη ανάκαμψη των ωκεανών, ακόμη και καθώς τα θαλάσσια οικοσυστήματα αντιμετωπίζουν αυξανόμενες πιέσεις.
- Η έναρξη ισχύος της Συμφωνίας για τη Θαλάσσια Βιολογική Ποικιλότητα Περιοχών Πέρα από την Εθνική Δικαιοδοσία (Marine Biological Diversity of Areas beyond National Jurisdiction, BBNJ) και της Συμφωνίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organization, WTO) για τις Επιδοτήσεις Αλιείας, μαζί με την παγκόσμια προστασία των ωκεανών που ξεπερνά το 10% της κάλυψης, σηματοδοτούν σημαντικά ορόσημα για

τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση των ωκεανών. Αυτά τα ορόσημα έρχονται σε μια κρίσιμη στιγμή, καθώς η θερμική περιεκτικότητα των ωκεανών συνεχίζει να φτάνει σε επίπεδα ρεκόρ και η οξίνιση των ωκεανών εντείνεται, απειλώντας τα θαλάσσια οικοσυστήματα και υπονομεύοντας τον ζωτικό ρόλο του ωκεανού ως καταβόθρας άνθρακα.

- Η υπεύθυνη διαχείριση της αλιείας δείχνει αποτελέσματα καθώς τα ιχθυαποθέματα σταθεροποιούνται. Η παγκόσμια βιώσιμη μείωση των ιχθυαποθεμάτων έχει επιβραδυνθεί σημαντικά από το 2015 και οι περιοχές με αποτελεσματική διαχείριση της αλιείας συνεχίζουν να επιτυγχάνουν ποσοστά βιωσιμότητας πολύ πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, δείχνοντας ότι η ανάκαμψη είναι δυνατή με στοχευμένη δράση.
- Η μετατροπή των πρόσφατων επιτευγμάτων της πολιτικής για τη διατήρηση των ωκεανών σε μετρήσιμη ανάκαμψη θα απαιτήσει αφοσιωμένη εφαρμογή, επενδύσεις και καθολική συμμετοχή. Η επέκταση της διατήρησης με βάση την περιοχή, η ενίσχυση της διαχείρισης της αλιείας και η αύξηση των επενδύσεων σε θαλάσσια έρευνα και συστήματα παρατήρησης αποτελούν κρίσιμες παράμετρος για την προστασία της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση των ωκεάνιων πόρων για τις μελλοντικές γενιές.

Ιστορικές συμφωνίες και επιτεύγματα διατήρησης (conservation achievements) σηματοδοτούν ένα σημείο καμπής για την υγεία των ωκεανών

Η ιστορική συμφωνία για την Ανοικτή Θάλασσα (BBNJ)⁶ τίθεται σε ισχύ

Μετά από σχεδόν δύο δεκαετίες διαπραγματεύσεων, μια ιστορική παγκόσμια συμφωνία για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε περιοχές πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας τέθηκε σε ισχύ στις 17 Ιανουαρίου 2026 - μόλις δύομισι χρόνια μετά την υιοθέτησή της.

Η Συμφωνία BBNJ καλύπτει τα δύο τρίτα του ωκεανού που βρίσκονται εκτός των εθνικών ορίων, ενισχύοντας το νομικό πλαίσιο για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στην αντιμετώπιση της τριπλής πλανητικής κρίσης:

- ✓ της κλιματικής αλλαγής,
- ✓ της απώλειας βιοποικιλότητας και
- ✓ της ρύπανσης.

Η Συμφωνία BBNJ ασχολείται με τέσσερα κύρια ζητήματα:

Πρώτον, θεσπίζει ένα πλαίσιο για δραστηριότητες σε σχέση με τους σχετικούς θαλάσσιους γενετικούς πόρους – το βιολογικό υλικό που βρίσκεται στα ωκεάνια είδη και έχει πιθανή αξία για φαρμακευτικές, καλλυντικές και άλλες βιομηχανίες – διασφαλίζοντας ότι τα οφέλη από τη χρήση τους κατανέμονται δίκαια και ισότιμα. **Δεύτερον**, καθορίζει τους κανόνες για τον καθορισμό θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών στην ανοιχτή θάλασσα και στον διεθνή βυθό.

Τρίτον, απαιτεί εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων για δραστηριότητες που θα μπορούσαν να βλάψουν το θαλάσσιο περιβάλλον.

⁶ **BBNJ** (Biodiversity Beyond National Jurisdiction): Συμφωνία υπό τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σχετικά με τη διατήρηση και βιώσιμη χρήση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας των περιοχών πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας

Τέταρτον, προωθεί την ανάπτυξη ικανοτήτων και τη μεταφορά θαλάσσιας τεχνολογίας, ιδίως για τις αναπτυσσόμενες χώρες, επιτρέποντάς τους να συμμετέχουν πιο αποτελεσματικά σε ωκεάνιες δραστηριότητες.

Είναι επίσης η πρώτη νομικά δεσμευτική συνθήκη για τους ωκεανούς που προβλέπει τη συμμετοχή των αυτόχθονων πληθυσμών και των τοπικών κοινοτήτων και μια δέσμευση για ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων.

Η μεγαλύτερη πρόκληση που έχει μπροστά της η παγκόσμια κοινότητα θα είναι η μετατροπή της ιστορικής φιλοδοξίας της Συμφωνίας σε παγκόσμια δράση. Από την 1η Ιουνίου 2026, 89 χώρες έχουν γίνει συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας - αλλά πολλές άλλες δεν το έχουν κάνει ακόμη. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα συνεδριάσουν επίσημα για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2027 για να λάβουν σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον της Συμφωνίας.

Η προστασία των ωκεανών φτάνει το 10% της κάλυψης

Η προστασία της θάλασσας έφτασε σε ένα ορόσημο τον Απρίλιο του 2026, όταν το 10,01% του ωκεανού χαρακτηρίστηκε επίσημα ως προστατευόμενο ή διατηρητέο - έξι χρόνια μετά την προθεσμία του 2020.

Το Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework)⁷ δεσμεύει πλέον τις χώρες να προστατεύσουν το 30% του ωκεανού έως το 2030, πράγμα που σημαίνει ότι η κάλυψη πρέπει να τριπλασιαστεί σε τέσσερα χρόνια. Απαιτεί επίσης όχι μόνο την επέκταση των προστατευόμενων περιοχών αλλά και τη βελτίωση της ποιότητάς τους: η μέση κάλυψη των βασικών περιοχών θαλάσσιας βιοποικιλότητας ανέρχεται σε μόλις

⁷ Το **Παγκόσμιο Πλαίσιο Βιοποικιλότητας Kunming-Montreal** (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) είναι η ιστορική συμφωνία των Ηνωμένων Εθνών που δεσμεύει 196 χώρες να ανακόψουν και να αντιστρέψουν την απώλεια της φύσης έως το 2030, με ορίζοντα για «αρμονική συμβίωση με τη φύση» έως το 2050

47% και επιπλέον θαλάσσιες περιοχές κρίσιμες για τη βιοποικιλότητα δεν έχουν ακόμη εντοπιστεί.

Η πρόοδος, αν και καθυστερημένη, κερδίζει έδαφος. Από το 2024, περίπου 5 εκατ. τετραγωνικά χιλιόμετρα ωκεανού (μια περιοχή μεγαλύτερη από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί) έχουν προστατευτεί πρόσφατα, συμπεριλαμβανομένης της Tainui Atea στη Γαλλική Πολυνησία, η οποία είναι σήμερα η μεγαλύτερη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή στον κόσμο.

Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος αυτής της προόδου έχει σημειωθεί σε εθνικά ύδατα. Οι περιοχές πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας παραμένουν σε κρίσιμο βαθμό υποπροστατευόμενες, με ποσοστό κάλυψης μόλις 1,66%.

Η Συμφωνία BBNJ (**B**iodiversity **B**eyond **N**ational **J**urisdiction) θα μπορούσε να είναι το κλειδί για την επέκταση της προστασίας σε αυτά τα ύδατα και την επίτευξη του στόχου του 2030.

Η νέα συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organisation, WTO) στοχεύει στις επιδοτήσεις στον τομέα της αλιείας

Η υπεραλίευση και η παράνομη αλιεία επιταχύνουν την απώλεια βιοποικιλότητας και απειλούν την επισιτιστική ασφάλεια και τα μέσα διαβίωσης εκατομμυρίων ανθρώπων, με τις επιζήμιες επιδοτήσεις να κοστίζουν στους φορολογούμενους \$ 22 δισ. ετησίως και να ενισχύουν περαιτέρω το πρόβλημα. Η Συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO) για τις επιδοτήσεις αλιείας -μεταξύ των πρώτων Συμφωνιών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου με επίκεντρο την περιβαλλοντική βιωσιμότητα- σηματοδοτεί ένα σημαντικό βήμα προς την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος.,

Σε ισχύ από τις 15 Σεπτεμβρίου 2025, η Συμφωνία απαγορεύει:

- ✓ τις επιδοτήσεις που συνδέονται με την παράνομη, λαθραία και άναρχη (illegal, unreported and unregulated. IUU) αλιεία,
- ✓ περιορίζει την υποστήριξη για την εκμετάλλευση των υπεραλιευμένων αποθεμάτων και
- ✓ απαγορεύει τις επιδοτήσεις για αλιεία εκτός της δικαιοδοσίας των παράκτιων κρατών ή των σχετικών περιφερειακών οργανισμών/ρυθμίσεων διαχείρισης της αλιείας.

Μέχρι σήμερα, 120 μέλη έχουν αποδεχθεί τη Συμφωνία, με μια ειδική Επιτροπή για τις Επιδοτήσεις Αλιείας να επιβλέπει την εφαρμογή της. Μια δεύτερη φάση διαπραγματεύσεων, που στοχεύει στις υπόλοιπες επιδοτήσεις που οδηγούν στην πλεονάζουσα δυναμικότητα (overcapacity) και την υπεραλίευση (overfishing), βρίσκεται σε εξέλιξη και πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τεσσάρων ετών για να ισχύσει η πλήρης Συμφωνία. Ο χρόνος μετρά.

Καθώς η παρακολούθηση των ωκεανών επεκτείνεται, η εικόνα της οξίνισης γίνεται πιο εμφανής

Ο ωκεανός απορροφά περίπου το 29% των παγκόσμιων ανθρωπογενών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) - μεγαλύτερη ποσότητα από τα χερσαία οικοσυστήματα - καθιστώντας τον έναν από τους πιο κρίσιμους ρυθμιστές του κλίματος της Γης. Αλλά αυτή η υπηρεσία έχει ένα κόστος. Καθώς ο ωκεανός προσλαμβάνει CO₂, μεταβάλλει τη χημεία του θαλασσινού νερού.

Κατά τα τελευταία 40 χρόνια, ο Παγκόσμιος Μετεωρολογικός Οργανισμός (World Meteorological Organization, WMO) αναφέρει ότι το μέσο pH της επιφάνειας των ωκεανών παγκοσμίως έχει μειωθεί από 8,11 σε 8,04, υποδεικνύοντας αυξημένη οξίνιση.

Ωστόσο, η οξίνιση δεν είναι ομοιόμορφη: τμήματα του Ινδικού Ωκεανού, του Νότιου Ωκεανού (Southern Ocean), του ανατολικού ισημερινού Ειρηνικού (eastern equatorial Pacific) και του βόρειου τροπικού Ειρηνικού (northern tropical Pacific) οξινίζονται όλα πιο γρήγορα από τον παγκόσμιο μέσο όρο, όπως και τμήματα του Ατλαντικού Ωκεανού.

Σύμφωνα με τα τρέχοντα κλιματικά σενάρια, η οξίνιση των ωκεανών θα συνεχιστεί, μειώνοντας την ικανότητα του ωκεανού να απορροφά CO₂ και ενδεχομένως οδηγώντας σε μεγαλύτερη υπερθέρμανση της ατμόσφαιρας.

Η αναφορά, σχετικά με τα επίπεδα pH των ωκεανών έχει επεκταθεί ραγδαία, με τους σταθμούς παρακολούθησης να αυξάνονται σε 45 χώρες που υποβάλλουν αναφορές από 178 το 2021 σε 906 το 2026.

Ωστόσο, μέχρι στιγμής, οι περισσότερες χώρες αναφέρουν μόνο παρατηρήσεις ενός έως πέντε ετών και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στις παρατηρήσεις, ιδιαίτερα στις παράκτιες περιοχές της Ασίας, της Αφρικής και σε μεγάλο μέρος του ανοιχτού ωκεανού πέραν του Βόρειου Ατλαντικού.

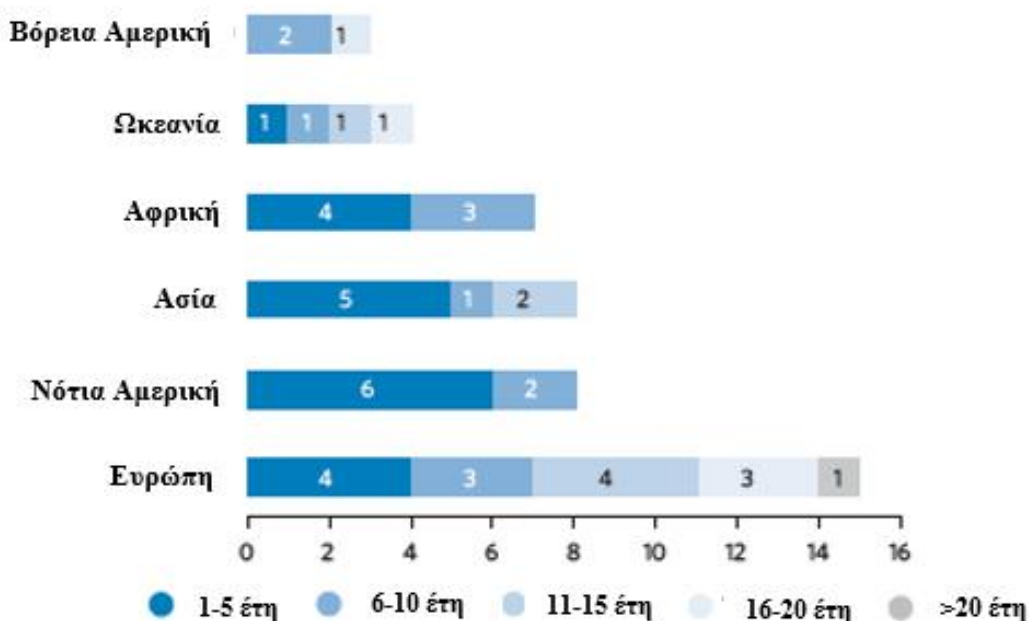
Αυτά τα κενά περιορίζουν την παγκόσμια μοντελοποίηση (global modelling), τις αξιολογήσεις τρωτότητας (vulnerability assessments) και τις προβλέψεις μελλοντικών επιπτώσεων.

Μόλις 13 χώρες υποβάλλουν σύνολα δεδομένων (Data Sets) που καλύπτουν διάστημα άνω της δεκαετίας, περιορίζοντας την κάλυψη των μακροπρόθεσμων τάσεων, των τοπικών και περιφερειακών διακυμάνσεων και των επιπτώσεων στα οικοσυστήματα.

Για την υποστήριξη των οικοσυστημάτων και των κοινοτήτων που εξαρτώνται από αυτά είναι απαραίτητη η επέκταση των μακροπρόθεσμων παρατηρήσεων για αποτελεσματικά μέτρα προσαρμογής και μετριασμού.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται ο αριθμός χωρών που αναφέρουν τον δείκτη 14.3.1 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG), ανά ιστορική κάλυψη δεδομένων, 2026.

Αριθμός χωρών που αναφέρουν τον δείκτη 14.3.1 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG), ανά ιστορική κάλυψη δεδομένων

Σημ: Δείκτης 14.3.1: Μέση θαλάσσια οξύτητα (pH) μετρούμενη σε συμφωνημένο σύνολο αντιπροσωπευτικών σταθμών δειγματοληψίας. Η Ωκεανία περιλαμβάνει την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία.

Η διαχείριση με βάση την επιστήμη υποστηρίζει τη βιωσιμότητα της αλιείας, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν περιφερειακά κενά

Η παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αλιεία, η οποία προσφέρει επίσης κρίσιμη υποστήριξη στις παράκτιες οικονομίες.

Ωστόσο, πολλές βρίσκονται υπό πίεση από την υπεραλίευση, την κλιματική μεταβλητότητα, τη ρύπανση, την απώλεια οικοτόπων (habitat loss) και την

παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία (Illegal, Unreported, and Unregulated fishing, IUU fishing).

Η τελευταία παγκόσμια αξιολόγηση το 2021 δείχνει ότι το 35,5% των αξιολογημένων αποθεμάτων ήταν υπεραλιευμένα, ενώ μόνο το 64,5% βρισκόταν εντός βιολογικά βιώσιμων επιπέδων.

Ωστόσο, η μείωση των βιώσιμων ιχθυαποθεμάτων έχει επιβραδυνθεί σημαντικά από το 2015, μειούμενη κατά περίπου δύο ποσοστιαίες μονάδες τα τελευταία έξι χρόνια, μετά από δεκαετίες ταχείας μείωσης, αντισταθμίζοντας τον αντίκτυπο των επιστημονικά βασισμένων στη διαχείριση της αλιείας και των μέτρων ανασύστασης των αποθεμάτων (stock-rebuilding measures).

Το 2021, το 77,2% των παγκόσμιων αλιευμάτων στον ωκεανό προήλθε από βιολογικά βιώσιμα αποθέματα, με είδη υψηλής παραγωγικότητας και οικονομικής αξίας γενικά σε καλύτερη κατάσταση από άλλα είδη παγκοσμίως.

Ωστόσο, η πρόοδος παραμένει άνιση. Τα ποσοστά βιωσιμότητας υπερβαίνουν τον παγκόσμιο μέσο όρο στον Βόρειο Ατλαντικό, τον Βορειοανατολικό Ειρηνικό και τον Νοτιοδυτικό Ειρηνικό, αντισταθμίζοντας δεκαετίες συνεχών επενδύσεων στη διαχείριση των αποθεμάτων, και διαφαίνονται βελτιώσεις σε περιοχές της Νοτιοανατολικής Ασίας και της Δυτικής Αφρικής.

Αντίθετα, η βιωσιμότητα παραμένει χαμηλή στη Μεσόγειο και συνεχίζει να μειώνεται σε περιοχές του Κεντρικού Ειρηνικού και του Νότιου Ατλαντικού. Η επέκταση και η ενίσχυση της διαχείρισης της αλιείας σε περιοχές με χαμηλές επιδόσεις θα είναι κρίσιμη για την αποκατάσταση των εξαντλημένων αποθεμάτων παγκοσμίως.

Για τρίτο συνεχόμενο έτος μειώνεται το ποσοστό της βιώσιμης αλιείας στο ΑΕΠ

Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, η βιώσιμη αλιεία παραμένει ζωτικής σημασίας για τα μέσα διαβίωσης και την επισιτιστική ασφάλεια, υποστηρίζοντας ένα μεγάλο μέρος των 58,5 εκατ. εργαζομένων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας παγκοσμίως.

Μετά από μια σύντομη περίοδο ανάπτυξης μεταξύ 2015 και 2017, παγκοσμίως, η βιώσιμη αλιεία ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε για τρίτη συνεχόμενη περίοδο αναφοράς από το 2019, φτάνοντας το 0,08% το 2023. Το ποσοστό αυτό αντιπροσώπευε μια περαιτέρω πτώση 7% από το 2021, ακόμη και όταν η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια δημιούργησαν συνολικά αξία \$ 175 δισ.

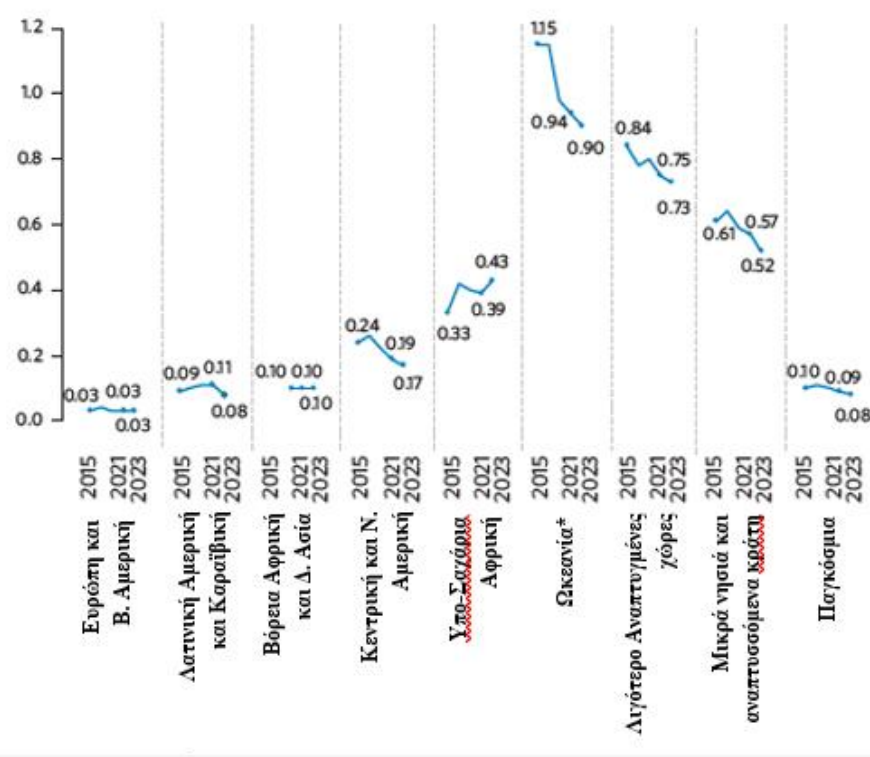
Η μείωση αντικατοπτρίζει κυρίως την αύξηση του ίδιου του παγκόσμιου ΑΕΠ, την αυξανόμενη σχετική ανάπτυξη άλλων τομέων, όπως ο τουρισμός, και τη μείωση των ποσοστών βιωσιμότητας σε αρκετές μεγάλες αλιευτικές περιοχές.

Το μερίδιο της βιώσιμης αλιείας στο ΑΕΠ (Sustainable fisheries share of GDP) μειώνεται σε περιοχές όπου αποτελεί “οικονομική σανίδα σωτηρίας”, συμπεριλαμβανομένων των μικρών αναπτυσσόμενων νησιών (Small Island Developing States, SIDS) - όπου το μερίδιο μειώθηκε από 0,57% σε 0,52% μεταξύ 2021 και 2023 - αν και εξακολουθεί να είναι περισσότερο από έξι φορές υψηλότερο από το παγκόσμιο ποσοστό.

Στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDC), το μερίδιο μειώθηκε ελαφρώς, από 0,75% σε 0,73%, εξακολουθώντας να είναι εννέα φορές υψηλότερο από τον παγκόσμιο μέσο όρο, και η Νοτιοανατολική Ασία συνέχισε την πτωτική της τάση, από 0,61% σε 0,59%.

Η Υποσαχάρια Αφρική ήταν η εξαίρεση και η μόνη περιοχή που κατέγραψε ανάπτυξη, αυξανόμενη από 0,39% το 2021 σε 0,43% το 2023, με την Κεντρική Αφρική (Middle Africa)⁸ να φτάνει το 0,81%. Στο άλλο άκρο του φάσματος, η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική παρέμειναν περίπου στο 0,03% κατά την ίδια περίοδο.

Βιώσιμη Αλιεία ως αναλογία ΑΕΠ, 2025-2023 (%)

⁸ **Middle Africa** (Κεντρική Αφρική). Σύμφωνα με τη γεωγραφική κατάταξη των [Ηνωμένων Εθνών \(UN\)](#), ο όρος αυτός περιλαμβάνει εννέα συγκεκριμένες χώρες.

- **Ανγκόλα** (Angola), **Καμερούν** (Cameroon), **Κεντροαφρικανική Δημοκρατία** (Central African Republic), **Δημοκρατία του Κονγκό** (Republic of the Congo), **Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό** (Democratic Republic of the Congo), **Ισημερινή Γουινέα** (Equatorial Guinea), **Γκαμπόν** (Gabon), **Σάο Τομέ και Πρίνσιπε** (São Tomé and Príncipe), **Τσαντ** (Chad) [\[1\]](#)

Σημείωση: Σε άλλες διεθνείς γεωπολιτικές ταξινομήσεις, όπως αυτές της [Ευρωπαϊκής Ένωσης](#) ή της [Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης](#), στην ευρύτερη περιοχή προστίθενται συχνά και το Μπουρούντι με τη Ρουάντα).

Στόχος 15: Ζωή στη Στεριά (Life on Land)⁹

Νέοι από το Γιουρουμανγκί (Yurumanguí)¹⁰ μαθαίνουν για τη διαχείριση των κοινοτικών δασών στην κοιλάδα Κάουκα (Cauca Valley) της Κολομβίας

Αποτελεί τον 15ο στόχο βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Στοχεύει στην προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων. Βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνουν την παύση της αποδάσωσης, την καταπολέμηση της ερημοποίησης, την προστασία των δασών και την αναχαίτιση της απώλειας βιοποικιλότητας. Πιο συγκεκριμένα:

- Η διαχείριση της βιοποικιλότητας επεκτείνεται, ακόμη και καθώς η απώλεια ειδών συνεχίζεται. Με την υποστήριξη του Παγκόσμιου Πλαισίου

⁹ Αποτελεί τον 15ο στόχο βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Στοχεύει στην προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων. Βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνουν την παύση της αποδάσωσης, την καταπολέμηση της ερημοποίησης, την προστασία των δασών και την αναχαίτιση της απώλειας βιοποικιλότητας

¹⁰ Το Yurumanguí αναφέρεται σε μια απομονωμένη κοινότητα 5.000+ κατοίκων κατά μήκος του ομώνυμου ποταμού στις ακτές του Ειρηνικού στην Κολομβία, καθώς και σε μια εξαφανισμένη τοπική γλώσσα. Οι αυτόχθονες κάτοικοι του **Palenque του Yurumanguí** έχουν μια ιστορία 300 ετών που ξεκινά από την Αφρική, διατηρώντας ισχυρούς πολιτιστικούς δεσμούς με τη φύση και το νερό

Βιοποικιλότητας Kunming-Montreal (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework)¹¹, οι χώρες ενισχύουν τους νόμους και τους στόχους για την προστασία της βιοποικιλότητας, με 155 χώρες να έχουν θεσπίσει εθνικούς στόχους βιοποικιλότητας μέχρι το 2025. Ωστόσο, περισσότερα από 48.600 είδη αντιμετωπίζουν εξαφάνιση και ο παγκόσμιος κίνδυνος εξαφάνισης συνεχίζει να επιδεινώνεται.

- Η απώλεια δασών έχει επιβραδυνθεί αλλά συνεχίζεται. Η παγκόσμια πρόοδος στη μείωση της αποψίλωσης των δασών και στην επέκταση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών έχει μετριάσει την παγκόσμια καθαρή απώλεια δασών, με πάνω από τα μισά δάση να βρίσκονται πλέον υπό διαχείριση και τους ρυθμούς αποψίλωσης να μειώνονται τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, τα δάση συνεχίζουν να συρρικνώνονται συνολικά, με 41 εκατ. εκτάρια να έχουν χαθεί από το 2015.
- Η προστασία των βασικών περιοχών βιοποικιλότητας (key biodiversity areas, KBA) έχει αυξηθεί, αλλά πολλές τοποθεσίες παραμένουν άγνωστες. Η μέση προστασία των KBA έχει σχεδόν διπλασιαστεί τα τελευταία 25 χρόνια, ωστόσο πολλές χώρες μπορεί να έχουν εντοπίσει μόνο ένα μέρος των KBA τους, αφήνοντας κρίσιμες τοποθεσίες ενδεχομένως απροστάτευτες.
- Η κάλυψη των κενών στην προστασία της βιοποικιλότητας, τη διατήρηση των δασών και τη διατήρηση των ειδών θα απαιτήσει ισχυρότερη διακυβέρνηση, βιώσιμες επενδύσεις και επιταχυνόμενη εφαρμογή, καθώς και ισχυρότερες συνδέσεις μεταξύ της νομοθεσίας και των επιτόπιων αποτελεσμάτων.

¹¹ Το Παγκόσμιο Πλαίσιο Βιοποικιλότητας Kunming-Montreal είναι μια ιστορική διεθνής συμφωνία που υιοθετήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2022, στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιοποικιλότητα (COP 15). Θέτει βασικούς στόχους και στόχους για την ανάσχεση και την αντιστροφή της απώλειας της φύσης έως το 2030 και τη ζωή σε αρμονία με τη φύση έως το 2050.

Οι χώρες μετατοπίζονται από συμφωνίες σε δράση για την προστασία της βιοποικιλότητας

Καθώς οι χώρες εργάζονται για την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2030, η εστίαση μετατοπίζεται από τις ευρείες περιβαλλοντικές δεσμεύσεις σε συγκεκριμένες δράσεις, συμπεριλαμβανομένης της εθνικής νομοθεσίας, των σχεδίων δράσης και των ολοκληρωμένων λογιστικών συστημάτων. Η υιοθέτηση του Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα το 2022 έχει ανανεώσει την προσοχή και την ορμή στην εφαρμογή αυτών των δεσμεύσεων.

Επέκταση της επικύρωσης πλαισίων για την ισότιμη κατανομή των οφελειών της βιοποικιλότητας: Μέχρι το τέλος του 2025, 142 χώρες και η Ευρωπαϊκή Ένωση επικύρωσαν το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια (Nagoya Protocol)¹² – πάνω από το διπλάσιο των 70 το 2015 - δεσμευόμενες για τη δίκαιη και ισότιμη κατανομή των οφελειών από τους γενετικούς πόρους.

Επιπλέον, 84 χώρες έχουν δημοσιεύσει νομοθετικά, διοικητικά ή πολιτικά μέτρα μέσω του Κέντρου Πληροφόρησης για την Πρόσβαση και την Κατανομή των Οφελειών και 154 χώρες καλύπτονται πλέον από τη Διεθνή Συνθήκη για τους Φυτογενετικούς Πόρους για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture).

Αυτά τα πλαίσια μεταφράζονται σε πραγματικά αποτελέσματα. Μέσω του Ταμείου Καταμερισμού Οφελών της Διεθνούς Συνθήκης (International Treaty's Benefit-sharing Fund), επενδυτικά έργα σε 78 αναπτυσσόμενες χώρες έχουν βοηθήσει πάνω από 1 εκατ. μικροκαλλιεργητές, ερευνητές και εκτροφείς (breeders)

¹² Nagoya Protocol : **Nagoya Protocol (Πρωτόκολλο της Ναγόγια):** Διεθνής συμφωνία (συμπλήρωμα της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα) που υπεγράφη το 2010 στη Ναγόγια της Ιαπωνίας και τέθηκε σε ισχύ το 2014.

Στα ελληνικά αναφέρεται πλήρως ως: **Πρωτόκολλο της Ναγόγια για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρήση τους.**

να διατηρήσουν την ποικιλομορφία των καλλιεργειών και να επεκτείνουν την πρόσβαση σε ποικιλίες σπόρων ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή.

Ενισχυμένες ανταποκρίσεις στα χωροκατακτητικά ξένα είδη (invasive alien species): Τα χωροκατακτητικά είδη μπορούν να οδηγήσουν σε εξαφανίσεις, να απειλήσουν την επισιτιστική ασφάλεια και να εντείνουν τις περιβαλλοντικές καταστροφές παγκοσμίως.

Οι οικονομικές τους επιπτώσεις έχουν αυξηθεί δραματικά, με τις εκτιμώμενες ζημιές να τετραπλασιάζονται κάθε δεκαετία από το 1970 και να φτάνουν τουλάχιστον τα \$ 423 δισ. το 2019.

Σήμερα, σχεδόν όλες οι χώρες έχουν ενσωματώσει νομοθεσία για τη διαχείριση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών σε βασικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της υγείας των φυτών (98%), της υγείας των ζώων (97%) και της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (90%), και 139 χώρες έχουν θεσπίσει εθνικούς στόχους ευθυγραμμισμένους με το Παγκόσμιο Πλαίσιο Βιοποικιλότητας (Global Biodiversity Framework).

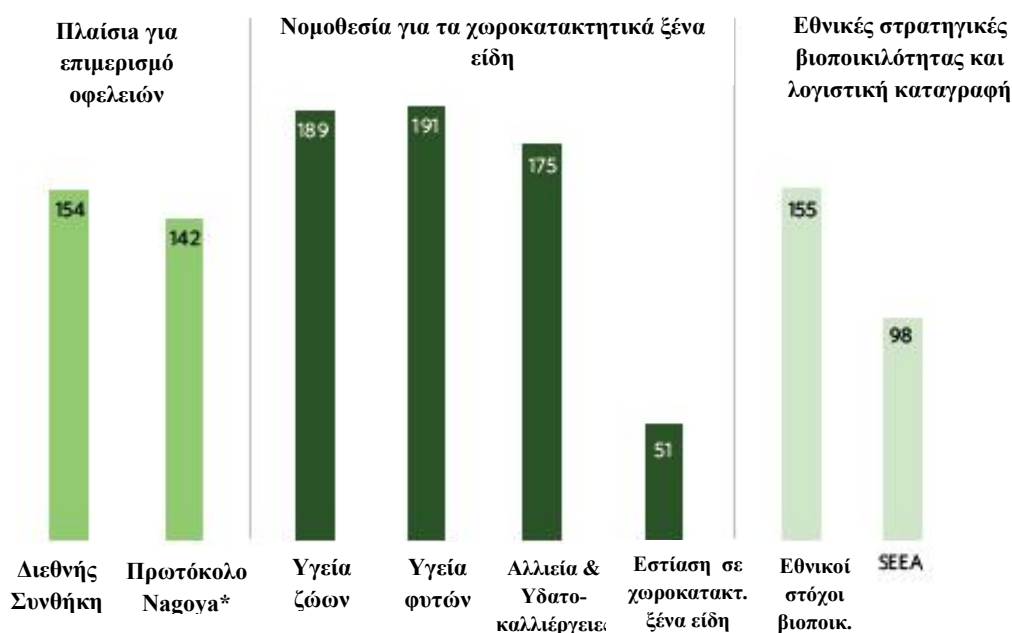
Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην εφαρμογή. Μόνο το 26% περίπου των χωρών έχει θεσπίσει νόμους για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη και από τις 57 χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα, μόνο το 67% ανέφερε ότι διαθέτει ειδικά κονδύλια από τον εθνικό προϋπολογισμό για τη διαχείριση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

Βαθύτερη ενσωμάτωση (integration) της βιοποικιλότητας στον εθνικό σχεδιασμό: Περισσότερες χώρες καθορίζουν στόχους βιοποικιλότητας και λογιστικά συστήματα σύμφωνα με το Παγκόσμιο Πλαίσιο Βιοποικιλότητας (Global Biodiversity Framework). Έως το 2025, 155 χώρες είχαν καθιερώσει εθνικούς στόχους βιοποικιλότητας που συνδέονται με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό,

και 98 χώρες εφαρμόζαν την SEEA¹³, αντιπροσωπεύοντας αύξηση 42% από το 2017.

Η μελλοντική πορεία: Η νομοθετική και πολιτική δυναμική είναι σαφής, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην εφαρμογή και τα δεδομένα, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη οι χώρες να κινηθούν ταχύτερα για να μετατρέψουν τα πλαίσια (frameworks) σε δράση. Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται ο αριθμός χωρών που προωθούν τη διακυβέρνηση της βιοποικιλότητας μέσω νομοθεσίας, εθνικών στόχων και λογιστικών συστημάτων, 2025.

Αριθμός χωρών που προωθούν τη διακυβέρνηση της βιοποικιλότητας μέσω νομοθεσίας, εθνικών στόχων και λογιστικών συστημάτων, 2025

* **Nagoya Protocol:** Διεθνής συμφωνία που διασφαλίζει τη δίκαιη κατανομή των οφελών από τους γενετικούς πόρους, με έμφαση στην πρόσβαση, την κατανομή των οφελών και τη συμμόρφωση. Υιοθετήθηκε το 2010 και ισχύει από το 2014, και υποστηρίζει τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα (Convention on Biological Diversity), Ιαπωνία.

¹³ **SEEA:** *System of Environmental-Economic Accounting*: Το SEEA αποτελεί το διεθνές στατιστικό πρότυπο των Ηνωμένων Εθνών, που συνδυάζει οικονομικά και περιβαλλοντικά δεδομένα. Περιλαμβάνει ειδικό υποσύστημα, το **SEEA Ecosystem Accounting (SEEA EA)**, το οποίο στα ελληνικά αναφέρεται ως **Λογιστική Οικοσυστημάτων**. Αυτό το πλαίσιο καταγράφει και παρακολουθεί τη βιοποικιλότητα, τη φυσική κατάσταση των οικοτόπων, καθώς και τις υπηρεσίες που προσφέρουν στο ευρύτερο οικονομικό σύστημα.

Σημείωση: Η Διεθνής Συνθήκη για τους Φυτογενετικούς Πόρους (Plant Genetic Resources) και το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια (Nagoya Protocol) περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η νομοθεσία για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (invasive alien species) μετράται σε 195 χώρες. Οι «εθνικοί στόχοι βιοποικιλότητας» (“national biodiversity targets”) αναφέρονται στον αριθμό των χωρών που έχουν αναπτύξει τουλάχιστον έναν εθνικό στόχο ευθυγραμμισμένο με τον στόχο 14 του Παγκόσμιου Πλαισίου Βιοποικιλότητας Κουνμίνγκ-Μόντρεαλ (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework). Ο SESA αναφέρεται στον αριθμό των χωρών που εφαρμόζουν το αυτό το Πλαίσιο.

Η προστασία βασικών περιοχών βιοποικιλότητας (Key Biodiversity Areas, KBA)¹⁴ της Γης παραμένει ελλιπής και άνιση

Η βιοποικιλότητα κατανέμεται άνισα σε ολόκληρο τον πλανήτη, γεγονός που καθιστά τις περισσότερες από 16.600 αναγνωρισμένες Περιοχές Γης που είναι κρίσιμες για την επιβίωση των ειδών και των οικοσυστημάτων, ιδιαίτερα σημαντικές για την προστασία τους και τη διατήρηση της ζωής στη Γη.

Περίπου τα δύο τρίτα των Περιοχών Γης που είναι γνωστές ως Γη βρίσκονται τουλάχιστον εν μέρει εντός προστατευόμενων και διατηρητέων περιοχών, με τη μέση προστατευόμενη κάλυψη κάθε Περιοχής Γης να φτάνει το 45% έως το 2025, από 25% το 2000.

Ωστόσο, η πρόοδος έχει σε μεγάλο βαθμό σταματήσει από το 2015 και παραμένει άνιση, ξεπερνώντας το 60% στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, αλλά πέφτοντας κάτω από το 25% σε μέρη της Ωκεανίας. Η κάλυψη σε θαλάσσια, χερσαία, γλυκού νερού και ορεινά οικοσυστήματα παραμένει σε γενικές γραμμές παρόμοια, περίπου στο 42 έως 47%.

Ένα σημαντικό κενό προστασίας εξακολουθεί να υπάρχει και πολλές χώρες μπορεί να έχουν εντοπίσει μόνο ένα μέρος των περιοχών Γης που γνωρίζουν μεγάλη ποικιλία - ενδεχομένως μόλις το ήμισυ - αφήνοντας μερικές από τις σημαντικότερες περιοχές βιοποικιλότητας στον κόσμο πιθανώς μη αναγνωρισμένες και απροστάτευτες.

¹⁴ **Key Biodiversity Areas, KBA** (Βασικές Περιοχές Βιοποικιλότητας): Με τον όρο αυτό χαρακτηρίζονται παγκοσμίως σημαντικές τοποθεσίες για τη διατήρηση - κρίσιμα μέρη στον πλανήτη όπου μοναδικά είδη και οικοσυστήματα εμφανίζονται σε σημαντικό αριθμό ή έκταση.

Η επέκταση της προστασίας και η ενημέρωση των δικτύων των περιοχών Γης που γνωρίζουν μεγάλη βιοποικιλότητα (key biodiversity areas) θα είναι απαραίτητη έως το 2030. Χώρες παγκοσμίως εντείνουν τις προσπάθειές τους για τον εντοπισμό και την προστασία των περιοχών Γης που γνωρίζουν μεγάλη βιοποικιλότητα. Το 2025, δημιουργήθηκαν νέες προστατευόμενες και διατηρητέες περιοχές σε χώρες όπως η Αργεντινή, ο Καναδάς, η Κολομβία, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, η Γαλλική Πολυνησία, η Ινδονησία, η Μοζαμβίκη, η Νέα Ζηλανδία και το Περού.

Η βιώσιμη διαχείριση των δασών προχωρά, αλλά η απώλεια δασών παραμένει σημαντική παγκοσμίως

Τα δάση διατηρούν τη βιοποικιλότητα, ρυθμίζουν τους κύκλους του νερού, αντιμετωπίζουν τα ακραία κλιματικά φαινόμενα και παρέχουν τα προς το ζην σε εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν αυξανόμενη πίεση από πυρκαγιές που προκαλούνται από το κλίμα, παράσιτα και συνεχιζόμενη μετατροπή γης.

Τα τελευταία 35 χρόνια, τα παγκόσμια δάση συρρικνώθηκαν κατά 203,1 εκατ. εκτάρια, συμπεριλαμβανομένης μιας απώλειας 41 εκατ. εκταρίων από το 2015. Αυτό μεταφράζεται σε μείωση από 33,3% της γης της Γης το 1990 σε 31,8% σήμερα.

Ενώ η παγκόσμια κοινότητα συνεχίζει να χάνει δασική έκταση, ο ρυθμός απώλειας επιβραδύνεται. Η αποψίλωση των δασών μειώθηκε από 17,6 εκατ. εκτάρια ετησίως την περίοδο 1990-2000 σε 10,9 εκατ. εκτάρια ετησίως την περίοδο 2015-2025. Σε συνδυασμό με την επέκταση των δασών σε ορισμένες χώρες, το καθαρό ποσοστό απώλειας έχει μειωθεί κατά περισσότερο από το μισό - από 10,7 εκατ. εκτάρια ετησίως τη δεκαετία του 1990 σε 4,1 εκατ. εκτάρια ετησίως την περίοδο

2015-2025. Ωστόσο, αυτός ο πρόσφατος ρυθμός υπερβαίνει ελαφρώς τον μέσο όρο για την περίοδο 2000-2015, καθώς η επέκταση των δασών επιβραδύνθηκε.

Ωστόσο, η πρόοδος στη βιώσιμη διαχείριση των δασών είναι συγκεκριμένη. Το ένα πέμπτο (20%) των παγκόσμιων δασών βρίσκεται σε νομικά καθορισμένες προστατευόμενες περιοχές και περισσότερα από τα μισά (55% της συνολικής δασικής έκτασης) βρίσκονται υπό μακροπρόθεσμα σχέδια διαχείρισης.

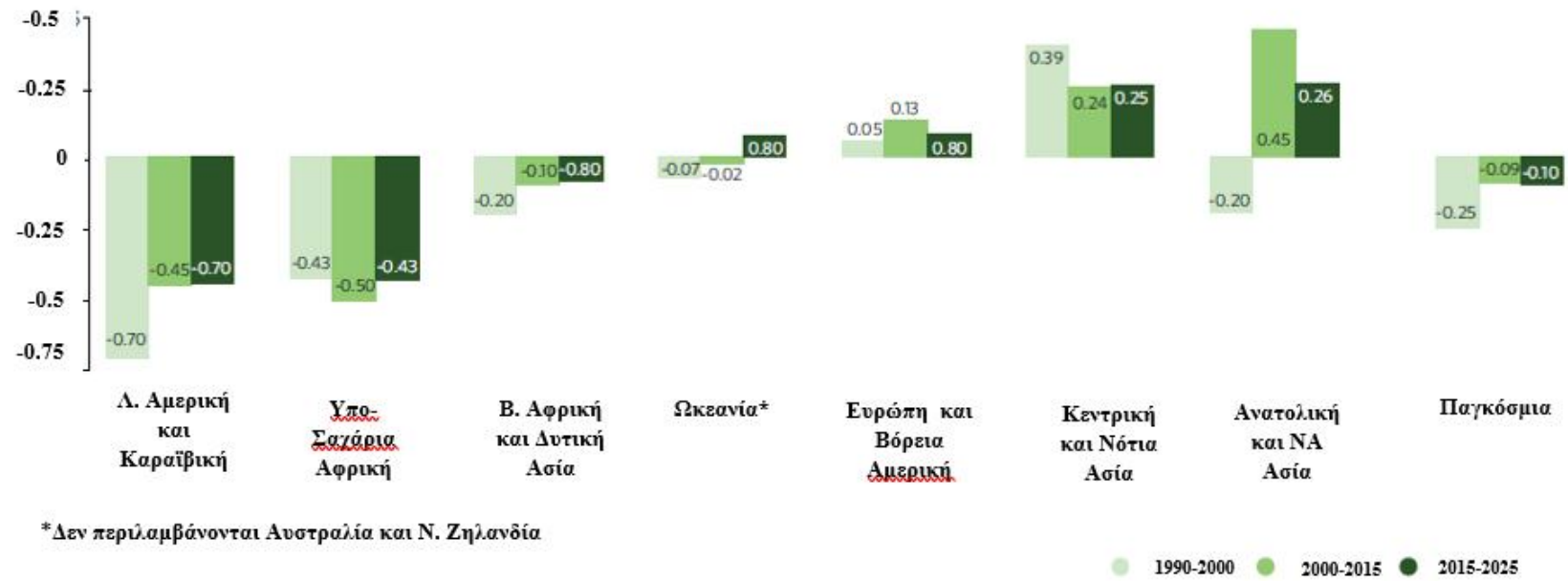
Επίσης έχει αυξηθεί η υπέργεια βιομάζα - η συνολική μάζα του ζωντανού φυτικού υλικού πάνω από το έδαφος, συμπεριλαμβανομένων των δέντρων, των θάμνων και των αμπελιών. Αυτές οι βελτιώσεις υποδηλώνουν ισχυρότερη διακυβέρνηση και ανάπτυξη σε πολλά δάση.

Σημειώνεται ότι αυτά τα κέρδη δεν μπορούν να αντισταθμίσουν τις απώλειες σε περιοχές όπου η αποψίλωση των δασών συνεχίζεται. Ενώ η δασική έκταση επεκτάθηκε σε μέρη της Ασίας, της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής μέσω της αναδάσωσης, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης και της φυσικής επέκτασης, τρεις περιοχές ευθύνονται για τις περισσότερες παγκόσμιες απώλειες.

Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική, η υποσαχάρια Αφρική και η Νοτιοανατολική Ασία έχουν χάσει η καθεμία πάνω από 14% των δασών τους από το 1990 και ο ρυθμός δεν έχει επιβραδυνθεί από το 2000. Μόνο η υποσαχάρια Αφρική φιλοξενεί 8 από τις 10 χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης της δασικής έκτασης από το 1990. Ορισμένες έχουν χάσει πάνω από το 50% της δασικής τους έκτασης.

Η ανάσχεση της απώλειας δασών απαιτεί στοχευμένη δράση στις περιοχές που πλήττονται περισσότερο, ιδίως εκεί όπου η γεωργική επέκταση παραμένει η κύρια κινητήρια δύναμη. Απαραίτητες θα είναι αυστηρότερες πολιτικές για τον περιορισμό της αποψίλωσης των δασών, επενδύσεις στην αποκατάσταση και τη βιώσιμη γεωργία, καθώς και πολιτική δέσμευση.

Ετήσιος ρυθμός μεταβολής δασικής έκτασης, 1990-2025

Τα κοράλλια είναι η ομάδα ειδών που υποβαθμίζεται ταχύτερα, επηρεάζοντας σοβαρά τη βιοποικιλότητα και τα μέσα διαβίωσης.

Η παγκόσμια απώλεια βιοποικιλότητας συνεχίζει να επιδεινώνεται, με περισσότερα από 48.600 είδη να απειλούνται με εξαφάνιση. Ο Δείκτης Κόκκινης Λίστας (Red List Index)¹⁵, ο οποίος μετρά τις τάσεις στον συνολικό κίνδυνο εξαφάνισης μεταξύ των ειδών, έχει μειωθεί από 0,80 το 1993 σε κάτω από 0,75 το 2025, καθώς τα είδη ωθούνται ολοένα και περισσότερο προς την εξαφάνιση. Οι μειώσεις είναι ιδιαίτερα έντονες στη Νότια Ασία και τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική.

Παράδειγμα της επιταχυνόμενης κρίσης βιοποικιλότητας είναι τα Κοράλλια (Corals) – τα είδη που επιδεινώνονται ταχύτερα από οποιαδήποτε άλλη ομάδα ειδών. Το ένα τρίτο των κοραλλιών που σχηματίζουν υφάλους σε θερμά νερά διέτρεχαν υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης το 2008, αυξανόμενο στο 44% έως το 2025. Η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση και η μη βιώσιμη αλιεία επιδεινώνουν αυτές τις επιδεινώσεις. Καθώς οι ύφαλοι (reefs) μειώνονται, το ίδιο συμβαίνει και με τα μέσα διαβίωσης σχεδόν 1 δισ.ανθρώπων που βασίζονται στην αλιεία, τον τουρισμό, την προστασία των ακτών και τις πολιτιστικές αξίες που παρέχουν.

¹⁵ **Red List Index** (Δείκτης Κόκκινης Λίστας): Αποτελεί έναν σημαντικό επιστημονικό δείκτη (από τη Διεθνή Ένωση Προστασίας της Φύσης - IUCN) ο οποίος χρησιμοποιείται παγκοσμίως και από κυβερνήσεις για την αξιολόγηση της απώλειας βιοποικιλότητας (π.χ. στον Στόχο 15 των Ηνωμένων Εθνών). Μετράει τον συνολικό κίνδυνο εξαφάνισης ομάδων ειδών με την πάροδο του χρόνου, κυμαινόμενο από 1 (όλα τα είδη είναι Ελάχιστης Ανησυχίας) έως 0 (όλα τα είδη είναι Εξαφανισμένα). Εξαιρεί τις αλλαγές που προκαλούνται από βελτιωμένη ταξινόμηση ή νέα δεδομένα, παρακολουθώντας μόνο τις πραγματικές αλλαγές στην κατάσταση διατήρησης των ειδών.

Στόχος 16: Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυρά ινστιτούτα

Νέες γυναίκες στην Ινδία στέκονται στην ουρά κρατώντας τις ταυτότητές τους πριν ψηφίσουν. Η συμπεριληπτική πολιτική συμμετοχή είναι θεμελιώδης για μια αποτελεσματική και δίκαιη διακυβέρνηση.

- Η βία μειώνεται, αλλά η πρόοδος παραμένει άνιση και πολύ αργή. Το παγκόσμιο ποσοστό ανθρωποκτονιών μειώθηκε κατά 14% μεταξύ 2015 και 2024, και οι καταγεγραμμένοι θάνατοι αμάχων σε συγκρούσεις μειώθηκαν κατά 23% το 2025. Ωστόσο, οι θάνατοι αμάχων παραμένουν σταθερά υψηλοί, η βία παραμένει συγκεντρωμένη σε λίγες περιοχές και οι γυναίκες και τα παιδιά συνεχίζουν να υφίστανται ένα βαρύ φορτίο.
- Η δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα επεκτείνονται στα χαρτιά αλλά όχι στην πράξη. Οι νόμοι για την πρόσβαση στην πληροφόρηση εξαπλώνονται, ωστόσο η συμμόρφωση παραμένει ασυνεπής. Τα ποσοστά δωροδοκίας είναι τρεις φορές υψηλότερα σε χώρες χαμηλού εισοδήματος από ό,τι σε χώρες υψηλού εισοδήματος, και οι δολοφονίες υπερασπιστών

των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν αυξηθεί κατά 61% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, υπογραμμίζοντας πώς το χάσμα μεταξύ των νομικών πλαισίων και της βιωμένης πραγματικότητας παραμένει μεγάλο.

- Η συμπεριληπτική διακυβέρνηση παραμένει εκτός εμβέλειας. Οι γυναίκες και οι νέοι εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στα κοινοβούλια, τις δημόσιες υπηρεσίες και τη δικαστική εξουσία και, ακόμη και όταν υπάρχουν, αποκλείονται σε μεγάλο βαθμό από τους πιο σημαντικούς ρόλους λήψης αποφάσεων.
- Η οικοδόμηση ειρηνικών, δίκαιων και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών θα απαιτήσει ισχυρότερο κράτος δικαίου, καλύτερη προστασία για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σοβαρή δράση κατά της διαφθοράς και πιο αντιπροσωπευτικούς θεσμούς που αντικατοπτρίζουν την πλήρη ποικιλομορφία των ανθρώπων που υπηρετούν.

Λιγότερες ζωές χάνονται από ανθρωποκτονίες, αλλά η παγκόσμια κοινότητα παραμένει εκτός πορείας για τον τερματισμό της βίας

Το παγκόσμιο ποσοστό ανθρωποκτονιών εκ προθέσεως έχει μειωθεί σταθερά, από 5,9 θύματα ανά 100.000 άτομα το 2015 σε 5,1 το 2024. Το ποσοστό ανθρωποκτονιών γυναικών, ωστόσο, μειώθηκε μόνο με το μισό ρυθμό από το ποσοστό των ανδρών. Επίσης έντονες ήταν οι περιφερειακές ανισότητες. Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά ανθρωποκτονιών το 2024 με 19,3 θύματα ανά 100.000, ακολουθούμενες από την υποσαχάρια Αφρική με 11,7. Τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία (0,9) και στην Κεντρική και Νότια Ασία (2,8).

Οι περισσότερες περιοχές παρουσίασαν μειώσεις μεταξύ 2015 και 2024, αλλά ορισμένα Μικρά Αναπτυσσόμενα Νησιά (Small Island Developing States, SIDS), συμπεριλαμβανομένης της Αϊτής, κατέγραψαν απότομες αυξήσεις μεταξύ 2020 και 2024. Με τις τρέχουσες τάσεις, το παγκόσμιο ποσοστό ανθρωποκτονιών το 2030 θα είναι περίπου κατά ένα τέταρτο χαμηλότερο από ό,τι το 2015, υπολείποντας του στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) για σημαντική μείωση όλων των μορφών βίας και των σχετικών ποσοστών θνησιμότητας, ο οποίος μπορεί να ερμηνευτεί ως μείωση τουλάχιστον 50%.

Οι θάνατοι αμάχων σε συγκρούσεις μειώνονται από τα ιστορικά υψηλά, καθώς οι περιφερειακές κρίσεις και η ευαλωτότητα επιμένουν

Μετά από έναν πρωτοφανή υψηλό αριθμό θανάτων μεταξύ των αμάχων το 2024, οι θάνατοι μεταξύ των αμάχων που σχετίζονται με τις συγκρούσεις μειώθηκαν κατά 23% το 2025, από 48.011 σε 37.163 – τερματίζοντας τρία συνεχόμενα έτη αυξήσεων. Ωστόσο, οι θάνατοι μεταξύ των αμάχων παραμένουν πολύ πάνω από τα επίπεδα μετά το 2015. Μεταξύ των νεκρών, ένας στους πέντε ήταν παιδιά και ένας στους τέσσερις ήταν γυναίκα, με τη Γάζα μόνο να αντιπροσωπεύει το 70% όλων των θανάτων παιδιών και το 60% των θανάτων γυναικών που έχουν καταγραφεί σε συγκρούσεις παγκοσμίως.

Η Βόρεια Αφρική και η Δυτική Ασία αντιπροσώπευαν το 65% όλων των θανάτων μεταξύ των αμάχων, ακολουθούμενες από την υποσαχάρια Αφρική στο 24%. Ενώ οι καταγεγραμμένοι θάνατοι μειώθηκαν σε περισσότερες από τις μισές ένοπλες συγκρούσεις που καλύφθηκαν, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και το Σουδάν παρουσίασαν δραματικές αυξήσεις.

Όπου υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα, τα βαρέα όπλα και τα εκρηκτικά πυρομαχικά ήταν η κύρια αιτία θανάτου στο 41%, ακολουθούμενα από τα μικρά όπλα και τα ελαφρά όπλα στο 20%.

Πέρα από τον άμεσο απολογισμό, οι συγκρούσεις υψηλής έντασης συνεχίζουν να οδηγούν σε αναγκαστικές εκτοπίσεις, οι οποίες έφτασαν τα 117 εκατ. ανθρώπους τον Ιούνιο του 2025.

Ο τερματισμός των ένοπλων συγκρούσεων, η ενίσχυση των θεσμών και η τήρηση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένουν απαραίτητα για την καλύτερη προστασία των αμάχων και τη μείωση των ανθρωπιστικών αναγκών¹⁶.

Αυξανόμενοι κίνδυνοι για τους υπερασπιστές των δικαιωμάτων: ένας σκοτώνεται ή εξαφανίζεται κάθε 10 ώρες

Όσοι υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες αντιμετωπίζουν ολοένα και πιο “ , καθώς νέα δεδομένα επιβεβαιώνουν μια σημαντική αύξηση στις παγκόσμιες δολοφονίες, με αυξήσεις που καταγράφονται σε κάθε περιοχή.

Μεταξύ 2015 και 2024, τουλάχιστον 5.307 υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοσιογράφοι και συνδικαλιστές δολοφονήθηκαν, με έναν να σκοτώνεται ή να εξαφανίζεται κάθε 10 ώρες το 2024. Μέχρι το 2025, προβλέπεται να υπάρξουν περίπου 740 δολοφονίες και 190 εξαφανίσεις.

¹⁶ Σημειώνεται ότι ο προσδιορισμός της κατάστασης των θυμάτων δεν είναι πάντα εφικτός, ειδικά κατά τη διάρκεια έντονων εχθροπραξιών. Το 2025, δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί η κατάσταση 13.165 θυμάτων. Ως αποτέλεσμα, οι θάνατοι αμάχων ενδέχεται να υποεκτιμώνται. Η αύξηση το 2024 οφείλεται εν μέρει σε πρόσφατα προσβάσιμα αρχεία μετά την αλλαγή καθεστώτος στη Συριακή Αραβική Δημοκρατία. Πολλοί από αυτούς τους θανάτους πιθανότατα σημειώθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, απομένει η επαλήθευση.

Η βία επηρεάζει δυσανάλογα όσους ήδη διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο. Το 2025, 3 στους 10 υπερασπιστές που σκοτώθηκαν ή εξαφανίστηκαν εργάζονταν σε περιβαλλοντικά ή εδαφικά ζητήματα, 3 στους 10 προέρχονταν από αυτόχθονες ή μειονοτικές ομάδες και 1 στις 10 ήταν γυναίκα. Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική παραμένουν η πιο θανατηφόρα περιοχή, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 60% όλων των δολοφονιών παγκοσμίως από το 2015, ενώ το μερίδιο στη Βόρεια Αφρική και τη Δυτική Ασία σχεδόν διπλασιάστηκε στο 25%.

Η δωροδοκία παραμένει ευρέως διαδεδομένη, με το μεγαλύτερο βάρος να βαρύνει τις χώρες και τις περιοχές με χαμηλότερο εισόδημα.

Η Δωροδοκία εξακολουθεί να αποτελεί παγκόσμια πρόκληση, με το μεγαλύτερο βάρος να πέφτει στους ανθρώπους σε περιοχές χαμηλότερου εισοδήματος. Σε 139 χώρες με πρόσφατα στοιχεία, περίπου το 17% των ανθρώπων ανέφεραν ότι, κατά το περασμένο έτος, είτε είχαν δωροδοκήσει δημόσιο λειτουργό είτε τους ζητήθηκε να το πράξουν όταν ήρθαν σε επαφή με έναν λειτουργό.

Αλλά το βάρος κάθε άλλο παρά κατανέμεται ισότιμα: στις χώρες υψηλού εισοδήματος, το ποσοστό αυτό ήταν 9%, σε σύγκριση με 27% στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Τα υψηλότερα μέσα ποσοστά δωροδοκίας κατέγραψαν η Υποσαχάρια Αφρική και η Κεντρική και Νότια Ασία, στο 24% και 22,5% αντίστοιχα, σε σύγκριση με 9% στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική.

Οι εμπειρίες των χωρών εντός των περιφερειών ποικίλλουν σημαντικά. Στην υποσαχάρια Αφρική, για παράδειγμα, το εύρος κυμαίνεται από 5 έως 80%.

Αυτή η διακύμανση υποδηλώνει ότι το επίπεδο εισοδήματος δεν είναι ο μοναδικός καθοριστικός παράγοντας των κινδύνων διαφθοράς.

Αυτά τα στοιχεία βασίζονται σε άμεση εμπειρία και όχι σε αντιλήψεις για τη διαφθορά, γεγονός που τα καθιστά έναν πιο αξιόπιστο οδηγό για στοχευμένες

πολιτικές κατά της διαφθοράς. Ωστόσο, δεν αποτυπώνουν τη μεγάλη διαφθορά στην οποία εμπλέκονται πολιτικές και επιχειρηματικές ελίτ.

Οι γυναίκες και οι νέοι εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στο κοινοβούλιο και στους δημόσιους θεσμούς.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι πολιτικοί ηγέτες παραπλανούν τους ηλικιωμένους και τους άνδρες περισσότερο από τους πληθυσμούς που εξυπηρετούν, με συνέπειες για τα ζητήματα που λαμβάνουν προσοχή και των οποίων οι προοπτικές διαμορφώνουν την πολιτική. Αν και το 64% του παγκόσμιου πληθυσμού είναι 40 ετών ή νεότεροι και περίπου οι μισοί είναι γυναίκες, το 2025, το 77% των προέδρων του κοινοβουλίου και το 63% των προέδρων επιτροπών ήταν άνδρες άνω των 40 ετών.

Υπάρχουν ελάχιστα σημάδια αλλαγής στο status quo. Το 2025, το ποσοστό των μελών του κοινοβουλίου ηλικίας 30 ετών και κάτω (2,8%) και 40 ετών και κάτω (19%) παρέμεινε αμετάβλητο από το 2023, και πολύ κάτω από τους στόχους της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης, οι οποίοι είναι 15% και 35% αντίστοιχα, ενώ το ποσοστό των γυναικών και στις δύο ηλικιακές ομάδες μειώθηκε.

Οι νέοι και οι γυναίκες στο κοινοβούλιο ασκούν επίσης λιγότερη εξουσία από τους μεγαλύτερους σε ηλικία, άνδρες συναδέλφους τους. Οι νέοι βουλευτές προεδρεύουν μόνο στο 4-7% των επιτροπών με επιρροή για τα οικονομικά, την άμυνα και τις εξωτερικές υποθέσεις, και μόνο στο 18% των επιτροπών πολιτικής για τους νέους.

Το ποσοστό των γυναικών ομιλητριών, εν τω μεταξύ, μειώθηκε κατά 3,8 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2024 και 2025, στο 19,9%. Οι γυναίκες αντιπροσώπευαν επίσης μόνο το 16% των νέων διορισμών προέδρων, και ενώ

κέρδισαν έδαφος στην ηγεσία των επιτροπών εξωτερικών υποθέσεων, άμυνας και οικονομικών, η ηγεσία τους παραμένει συγκεντρωμένη στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής.

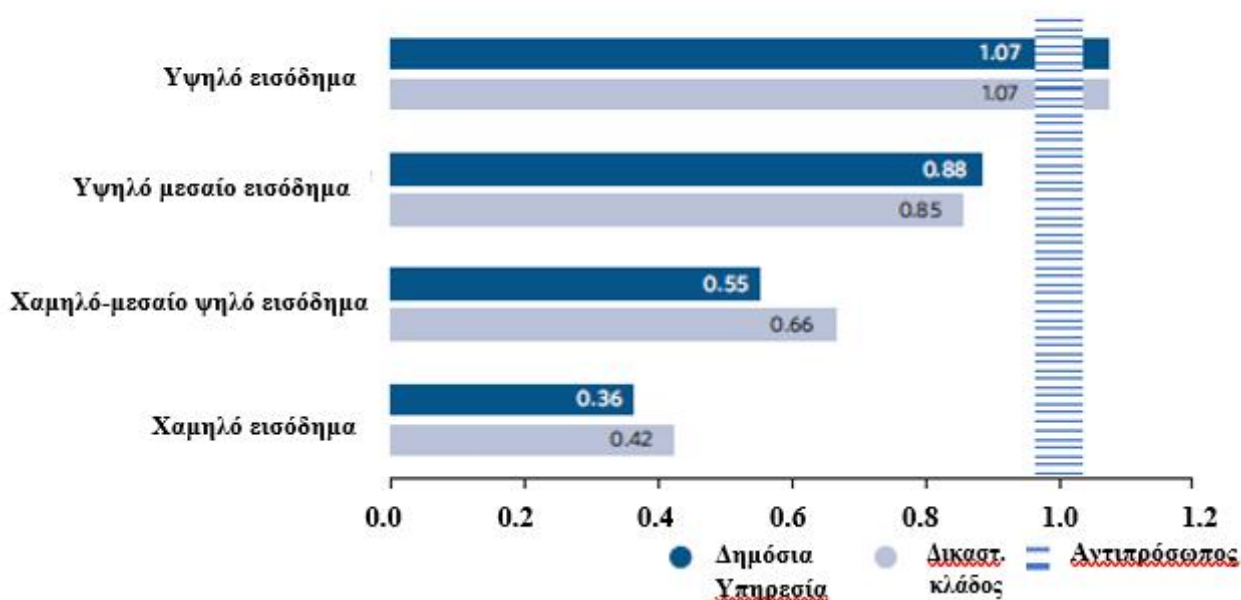
Το χάσμα μεταξύ των φύλων εκτείνεται πέρα από το κοινοβούλιο. Η εκπροσώπηση των γυναικών σε σχέση με τον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας ήταν 0,80% στη δημόσια διοίκηση και 0,88% στη δικαστική εξουσία, και και στους δύο τομείς ήταν συγκεντρωμένη σε θέσεις χαμηλότερου επιπέδου με περιορισμένη πρόσβαση στην ανώτερη ηγεσία και στα ανώτατα δικαστήρια.

Το χάσμα είναι μεγαλύτερο στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, όπου το ποσοστό εκπροσώπησης των γυναικών μειώνεται στο 0,36% στη δημόσια διοίκηση και στο 0,42% στη δικαστική εξουσία.

Καθώς η κλιματική αλλαγή, οι συγκρούσεις, η οικονομική ανασφάλεια και οι τεχνολογικές αναταραχές επηρεάζουν δυσανάλογα τις γυναίκες και τους νέους, η υποεκπροσώπησή τους στη λήψη αποφάσεων σημαίνει ότι οι πολιτικές που διαμορφώνουν τη ζωή τους διαμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό χωρίς αυτές. Απαιτούνται αυστηρότερα μέτρα -συμπεριλαμβανομένων των ποσοστώσεων ηγεσίας, των χαμηλότερων ηλικιών υποψηφιότητας και της μεγαλύτερης υποστήριξης για τις γυναίκες και τους νέους σε ρόλους λήψης αποφάσεων- για την οικοδόμηση θεσμών που αντικατοπτρίζουν και ανταποκρίνονται στους ανθρώπους που υπηρετούν.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η αναλογία εκπροσώπησης των γυναικών στη δημόσια διοίκηση και τη δικαστική εξουσία σε σχέση με το μερίδιό τους στον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας, ανά εισόδημα (2025 ή τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα).

Αναλογία εκπροσώπησης των γυναικών στη δημόσια διοίκηση και τη δικαστική εξουσία σε σχέση με το μερίδιό τους στον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας, ανά εισόδημα (2025 ή τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα)

141 χώρες εγγυώνται την πρόσβαση στην πληροφορία, αλλά η εφαρμογή υστερεί

Η πρόσβαση στην πληροφόρηση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της διαφανούς και υπεύθυνης διακυβέρνησης. Μέχρι το 2026, 141 χώρες έχουν θεσπίσει νόμους για την πρόσβαση στην πληροφόρηση, με τη συμμετοχή στην ετήσια έρευνα παρακολούθησης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό να αυξάνεται από 43 ερωτηθέντες το 2019 σε 123 το 2025. Η μέση βαθμολογία εφαρμογής ανέρχεται σε 6,12 στα 9 και 101 χώρες διαθέτουν ειδικό φορέα εποπτείας, ωστόσο 26 βαθμολογήθηκαν κάτω από 4,5, γεγονός που αντικατοπτρίζει μεγάλα κενά εφαρμογής.

Ακόμα και σε χώρες με νόμους για την πρόσβαση στην πληροφόρηση, η συμμόρφωση είναι ασυνεπής. Μια παγκόσμια δοκιμή αντοχής σε 76 χώρες διαπίστωσε ότι το 38% των αιτημάτων δεν έλαβε ουσιαστική απάντηση και μόνο το 42% οδήγησε σε πλήρη διαφάνεια, πράγμα που σημαίνει ότι για εκατομμύρια πολίτες, το δικαίωμα στην πληροφόρηση υπάρχει μόνο στα χαρτιά.

Χωρίς ισχυρότερους μηχανισμούς επιβολής και ανεξάρτητη εποπτεία, το χάσμα μεταξύ νόμου και πραγματικότητας θα παραμείνει.

Μια δεκαετία προόδου στους θεσμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων σταμάτησε το 2025

Ο αριθμός των χωρών με ανεξάρτητους εθνικούς θεσμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πληρούν πλήρως τα διεθνή πρότυπα, όπως ορίζονται από τις Αρχές του Παρισιού, έχει αυξηθεί σταθερά την τελευταία δεκαετία, από 70 το 2015 σε 89 το 2025 – με επιπλέον 26 χώρες με μερικώς συμμορφούμενους θεσμούς.

Η Υποσαχάρια Αφρική ξεχωρίζει ως μια περιφερειακή ιστορία επιτυχίας, με περισσότερες από τις μισές χώρες της να φιλοξενούν πλέον πλήρως συμμορφούμενους θεσμούς. Αξιοσημείωτα βήματα έχουν επίσης σημειώσει και οι λιγότερο ανεπτυγμένες (Least Developed Countries, LDC) και οι χώρες χωρίς έξοδο στη Θάλασσα (Landlocked Developing Countries, LLDC), φτάνοντας σε ποσοστά συμμόρφωσης περίπου 43 έως 44%.

Ωστόσο, η πρόοδος χάνει τη δυναμική της, με τον αριθμό των χωρών με συμμορφούμενους θεσμούς να σταθεροποιείται (plateauing) το 2025. Τα Αναπτυσσόμενα Μικρά Νησιωτικά Κράτη (Small Island Developing States, SIDS) παραμένουν σημαντικά υποεκπροσωπούμενα, με μόνο το 11% των χωρών να συμμορφώνονται πλήρως. Με τον τρέχοντα ρυθμό των περίπου δύο νέων συμμορφούμενων θεσμών ετησίως, η επίτευξη καθολικής συμμόρφωσης έως το 2030 είναι αδύνατη χωρίς επιταχυνόμενη προσπάθεια.

Στόχος 17: Συνεργασίες για τους Στόχους

Δύο γυναίκες συζητούν μια ψηφιακή πρωτοβουλία για να φέρουν βασικές κυβερνητικές υπηρεσίες πιο κοντά στους κατοίκους των Φιλιππίνων, ενισχύοντας χωρίς αποκλεισμούς και ανθρωποκεντρική διακυβέρνηση.

- Η χρηματοδότηση της ανάπτυξης αναδιαμορφώνεται καθώς η επίσημη βοήθεια υποχωρεί. Το 2025, η Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (Officially Development Assistance, ODA) μειώθηκε με ρεκόρ 23,1%, επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2015, με περαιτέρω μειώσεις να αναμένονται. Καθώς η βοήθεια συρρικνώνεται, άλλες πηγές χρηματοδότησης θα αποκτήσουν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Οι πιέσεις για το χρέος παραμένουν σοβαρές και οι ξένες επενδύσεις παρακάμπουν τις χώρες που τις χρειάζονται περισσότερο. Το εξωτερικό χρέος έφτασε στο ρεκόρ των \$ 8,9 τρισ., το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους έφτασε σε ιστορικά υψηλά και οι άμεσες ξένες επενδύσεις

μετατοπίστηκαν προς τις ανεπτυγμένες οικονομίες, αφήνοντας πίσω πολλές λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC).

- Το εμπόριο και η ψηφιακή συνδεσιμότητα συνεχίζουν να επεκτείνονται, αλλά όχι στις πιο ευάλωτες χώρες του κόσμου. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες αντιπροσωπεύουν πλέον σχεδόν το ήμισυ των παγκόσμιων εξαγωγών εμπορευμάτων και σχεδόν τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου πληθυσμού είναι online. Ωστόσο, η ιστορία είναι διαφορετική στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC), οι οποίες κατέχουν λιγότερο από το 2% των παγκόσμιων εξαγωγών και όπου δύο στα τρία άτομα είναι offline.
- Η αναζωογόνηση της παγκόσμιας εταιρικής σχέσης που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων του 2030 θα απαιτήσει:
 - την αντιστροφή της μείωσης της βοήθειας,
 - την αντιμετώπιση των ευπαθειών του χρέους,
 - την κινητοποίηση επενδύσεων προς τις χώρες που τις χρειάζονται περισσότερο,
 - το κλείσιμο του ψηφιακού χάσματος και
 - τη διατήρηση της χρηματοδότησης για τα συστήματα δεδομένων και στατιστικών που υποστηρίζουν την ορθή πολιτική.

Η ρεκόρ πτώση στην επίσημη βοήθεια υπογραμμίζει την ανάγκη διαφοροποίησης της χρηματοδότησης για την ανάπτυξη

Η παγκόσμια χρηματοδότηση για την ανάπτυξη (Global Development Assistance, GDA) αναδιαμορφώνεται από μια ιστορική υποχώρηση της βοήθειας. Το 2025, η Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (Official Development Assistance, ODA), όπως αναφέρθηκε από την Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας (Development Assistance Committee, DAC), μειώθηκε στα \$ 174,3 δισ. - μόλις το 0,26% του συνδυασμένου

ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος των συνεισφερόντων. Η μείωση κατά 23,1% από το 2024 σηματοδοτεί τη μεγαλύτερη ετήσια μείωση που έχει καταγραφεί ποτέ και επαναφέρει την Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA) στα επίπεδα του 2015. Είκοσι έξι από τα 34 μέλη της Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας (Development Assistance Committee, DAC) μείωσαν τη βοήθειά τους, αλλά πέντε δωρητές αντιπροσώπευαν το 95,7% της μείωσης: η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν υπεύθυνες για τα τρία τέταρτα της μείωσης, μειώνοντας την Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια τους κατά 56,9%, τη μεγαλύτερη μείωση από οποιονδήποτε μεμονωμένο δωρητή που έχει καταγραφεί ποτέ.

Η πτώση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μείωση της ανθρωπιστικής βοήθειας, στις μειωμένες δαπάνες για τη φιλοξενία προσφύγων στις χώρες δότριες και στη μείωση κατά 27% της βασικής χρηματοδότησης των Ηνωμένων Εθνών. Μια περαιτέρω μείωση κατά 6,9% προβλέπεται για το 2026 με την τάση μείωσης να αναμένεται να συνεχίσει.

Οι συνολικοί επίσημοι και ιδιωτικοί πόροι για τις αναπτυσσόμενες χώρες - ένα ευρύτερο μέτρο που περιλαμβάνει την Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA) μαζί με άλλες επίσημες και κινητοποιημένες ιδιωτικές χρηματοδότησης - αυξήθηκαν κατά 12% το 2024 στα \$ 419,6 δισ. (εξαιρουμένης της συνεργασίας Νότου-Νότου).

Οι επιχορηγήσεις (Grants) και τα δάνεια με ευνοϊκούς όρους (concessional loans), τα οποία στήριζαν κυρίως χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος και τα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη (Least Developed Countries, LDCs), αποτελούσαν μόνο το 47% του συνόλου.

Τα μη ευνοϊκά δάνεια (36%) και η ιδιωτική χρηματοδότηση (16%) αποτελούσαν το υπόλοιπο, που διοχετεύονταν σε μεγάλο βαθμό σε αναπτυσσόμενες χώρες μεσαίου και υψηλού εισοδήματος.

Οι ιδιωτικές επενδύσεις έχουν σε μεγάλο βαθμό παρακάμψει τις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Οι παγκόσμιες άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 14% το 2025, φτάνοντας περίπου τα \$ 1,6 τρις., αλλά οι ανεπτυγμένες οικονομίες κατέλαβαν σχεδόν το ήμισυ αυτού του ποσού, με τις ροές να αυξάνονται κατά 43%, φτάνοντας τα \$728 δισ. Οι ροές προς τις αναπτυσσόμενες οικονομίες μειώθηκαν κατά 2%, φτάνοντας περίπου τα \$ 877 δισ., ενώ τα τρία τέταρτα των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών είδαν στάσιμες ή μειούμενες εισροές.

Τα εμβάσματα (Remittances)¹⁷ παρουσίασαν καλύτερες προοπτικές. Μετά από μια απότομη πτώση το 2023, οι ροές προς χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος ανέκαμψαν έντονα το 2024, αυξανόμενες σχεδόν κατά 10% στα \$ 687 δισ., χάρις στις σταθερές αγορές εργασίας στις Ηνωμένες Πολιτείες και τα κράτη του Κόλπου. Η Ινδία παρέμεινε ο μεγαλύτερος αποδέκτης στον κόσμο.

Για πρώτη φορά, τα Ηνωμένα Έθνη διαθέτουν ένα πλαίσιο για τη μέτρηση μιας μορφής αναπτυξιακής υποστήριξης που έχει από καιρό παραμεληθεί. Το εννοιολογικό Πλαίσιο (Conceptual Framework) για τη Μέτρηση της Συνεργασίας Νότου-Νότου παρακολουθεί την αναπτυξιακή υποστήριξη μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών.

Τα αρχικά δεδομένα του 2026 από εννέα πιλοτικές χώρες δείχνουν ότι σχεδόν όλη η συνεργασία Νότου-Νότου λαμβάνει μη οικονομικές μορφές, όπως η ανταλλαγή γνώσεων, ενώ το 11% είναι μη χρηματική υποστήριξη, όπως αγαθά, φάρμακα και εξειδικευμένη γνώση (expertise) που παρέχονται σε είδος και όχι σε μετρητά.

¹⁷ Η λέξη **remittances** μεταφράζεται στα ελληνικά ως **εμβάσματα** (ενικός: έμβασμα). Αναφέρεται σε χρηματικά ποσά που αποστέλλονται από ένα φυσικό πρόσωπο σε κάποιον άλλο, συχνά σε άλλη πόλη ή χώρα, όπως τα χρήματα που στέλνουν οι μετανάστες στην πατρίδα τους ή πληρωμές τιμολογίων

Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες (Developing economies) κερδίζουν έδαφος στο παγκόσμιο εμπόριο, αλλά οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDC) υστερούν σημαντικά

Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες διεκδικούν σταθερά ένα μεγαλύτερο μερίδιο στο παγκόσμιο εμπόριο, με το μερίδιό τους στις παγκόσμιες εξαγωγές εμπορευμάτων να φτάνει το 48,3% το 2024, αυξημένο κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες από το 2023 και 2,9 μονάδες από το 2015. Το μερίδιό τους στις εξαγωγές υπηρεσιών, αν και μικρότερο στο 31,5%, αυξάνεται επίσης, αυξημένο κατά 1,7 μονάδες από το 2015. Αντίθετα, μια διαφορετική εικόνα παρουσιάζει η πρόοδος για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDCs). Το μερίδιό τους στις παγκόσμιες εξαγωγές εμπορευμάτων αυξήθηκε από 0,91% το 2015 σε 1,13% το 2024.

Αντίθετα, κατά την ίδια χρονική περίοδο οι εξαγωγές υπηρεσιών μειώθηκαν από 0,73% σε 0,59%. Πέντε χρόνια αργότερα, ο στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) για διπλασιασμό του μεριδίου των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών στις παγκόσμιες εξαγωγές έως το 2020 δεν έχει ακόμη επιτευχθεί, με την τάση ακόμη και στις υπηρεσίες να δείχνει προς την αντίθετη κατεύθυνση, **υπογραμμίζοντας πόσο μακριά παραμένουν οι φτωχότερες οικονομίες του κόσμου από την ουσιαστική συμμετοχή στο παγκόσμιο εμπόριο.**

Το ρεκόρ χρέους και η στασιμότητα της επενδυτικής στήριξης συνεχίζουν να αποτελούν πρόκληση για τις αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Οι χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος έλαβαν μια σύντομη ανακούφιση το 2024, καθώς η βελτίωση των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών συνθηκών και το άνοιγμα των αγορών ομολόγων επέτρεψαν την ανανεωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και κάποια αναδιάρθρωση του χρέους.

Ωστόσο, η ανακούφιση ήταν βραχύβια, καθώς το εξωτερικό χρέος έφτασε στο ρεκόρ των 8,9 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, αυξημένο κατά 1,1% από το 2023. Οι πληρωμές τόκων αυξήθηκαν κατά 2,2% στα 415,4 δισεκατομμύρια δολάρια και για τρίτο συνεχόμενο έτος, οι χώρες κατέβαλαν περισσότερα χρήματα για την εξυπηρέτηση του χρέους από ό,τι έλαβαν σε νέα χρηματοδότηση. Με λιγότερα χρήματα να εισρέουν, πολλές κυβερνήσεις στράφηκαν όλο και περισσότερο στον εγχώριο δανεισμό.

Εν τω μεταξύ, η υποστήριξη των επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες παραμένει περιορισμένη. Το 2025, μόνο 54 χώρες είχαν θεσπίσει επίσημους μηχανισμούς για την προώθηση των άμεσων ξένων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων 31 ανεπτυγμένων και 23 αναπτυσσόμενων οικονομιών. Λιγότερες από τις μισές διέθεταν μηχανισμούς (instruments) που απευθύνονταν ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Εν μέσω αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων, επενδυτικών κινδύνων και χρηματοδοτικών δυσκολιών στις ανεπτυγμένες χώρες, η πρόοδος στην προώθηση των επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες οικονομίες ήταν αργή και φαίνεται να βρίσκεται σε στασιμότητα.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η χρονική εξέλιξη των πληρωμών τόκων στο συνολικό εξωτερικό χρέος των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, ανά κατηγορία χρέους, 2014-2024 (\$ δισ.).

Πληρωμές τόκων επί του συνολικού εξωτερικού χρέους των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, ανά κατηγορία οφειλέτη (Debtor type), 2014–2024 (\$ δισ.)

Σχεδόν τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου πληθυσμού είναι online, ωστόσο η καθολική συνδεσιμότητα παραμένει μακρινή

Το 2025, σχεδόν τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου πληθυσμού ήταν συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο, από 71% το 2024 και 40% το 2015. Ωστόσο, η καθολική συνδεσιμότητα παραμένει μακρινή, ιδιαίτερα στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες του κόσμου. Μόνο το 34% των ανθρώπων στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDCs) και το 38% στις Αναπτυσσόμενες Χώρες Χωρίς Πρόσβαση στη Θάλασσα (Landlocked Developing Countries, LLDC) ήταν συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο το 2025.

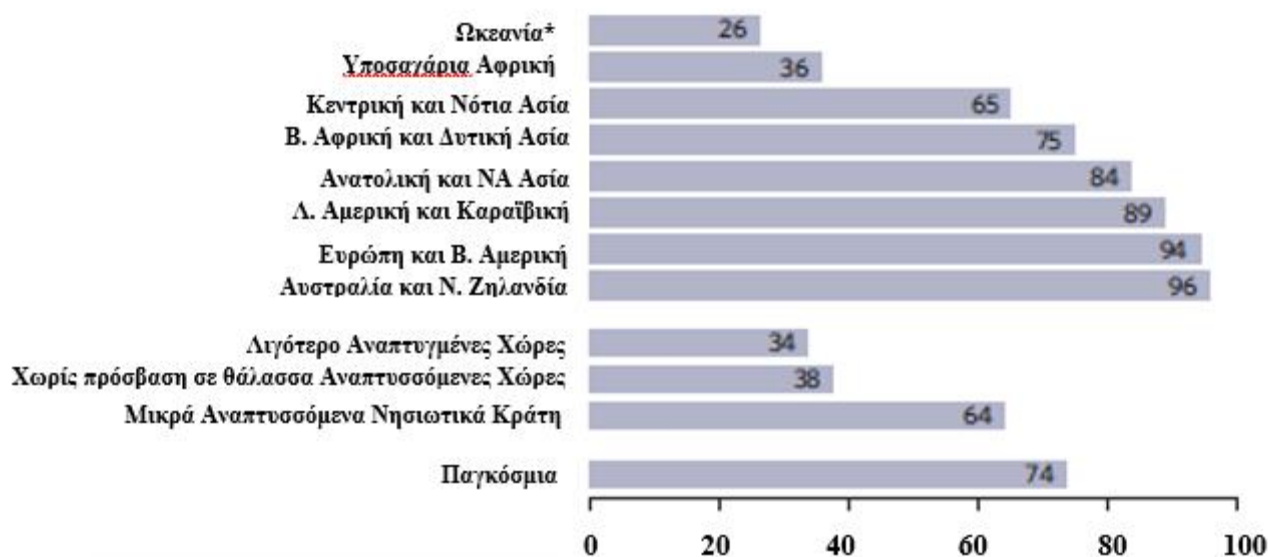
Υπάρχει επίσης ένα σημαντικό χάσμα μεταξύ των φύλων στη χρήση του Διαδικτύου. Ενώ η χρήση του Διαδικτύου έχει αυξηθεί κατά σχεδόν 45% από το 2019 τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, το 77% των ανδρών ήταν

συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο σε σύγκριση με το 71% των γυναικών, αφήνοντας 280 εκατ. περισσότερους άνδρες συνδεδεμένους από τις γυναίκες.

Η πρόσβαση σε σταθερό ευρυζωνικό δίκτυο έχει επίσης αυξηθεί σταθερά, αυξανόμενη κατά μέσο όρο 5,9% ετησίως μεταξύ 2015 και 2025, φτάνοντας τις 20 συνδρομές ανά 100 άτομα παγκοσμίως. Ωστόσο, η πρόσβαση είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένη, με τη χρήση να είναι κοινή στις χώρες ανώτερου-μεσαίου και υψηλού εισοδήματος, αλλά σχεδόν ανύπαρκτη σύνδεση στις χώρες χαμηλού εισοδήματος λόγω του υψηλού κόστους και των περιορισμένων υποδομών.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό (%) των ατόμων που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο (Internet) το 2025.

Ποσοστό ατόμων που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο (Internet), 2025 (%)

* Δεν περιλαμβάνονται Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία

Τα στατιστικά συστήματα ενισχύονται, αλλά οι αβεβαιότητες στη χρηματοδότηση απειλούν την πρόοδο

Τα εθνικά στατιστικά συστήματα – κρίσιμα για την καθοδήγηση της λήψης αποφάσεων για την ανάπτυξη – ενισχύθηκαν μεταξύ 2022 και 2024, με τη μέση βαθμολογία κάλυψης αποθεμάτων ανοιχτών δεδομένων να υπερβαίνει το 50 στα 100 για πρώτη φορά. Ωστόσο, οι απότομες περικοπές στην Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (Official Development Assistance, ODA) το 2024 και το 2025 απειλούν τη χρηματοδότηση που στηρίζει αυτά τα συστήματα σε χώρες που εξαρτώνται από την εξωτερική χρηματοδότηση. Η παραγωγή δεδομένων ήδη επιβραδύνεται και οι δημοσιεύσεις καθυστερούν, θέτοντας σε κίνδυνο μια δεκαετία προόδου.

Οι απογραφές πληθυσμού και κατοικιών, ακρογωνιαίος λίθος του αναπτυξιακού σχεδιασμού, καταδεικνύουν τόσο την πρόοδο του παρελθόντος όσο και τα εμπόδια που βρίσκονται μπροστά. Μεταξύ 2015 και 2024, το 87% των χωρών διεξήγαγε τουλάχιστον μία απογραφή. Ωστόσο, 31 χώρες δεν το έκαναν, κυρίως λόγω διαταραχών που προκλήθηκαν από την πανδημία COVID-19, οικονομικών περιορισμών, τεχνικών προκλήσεων, φυσικών καταστροφών ή πολιτικής αστάθειας.

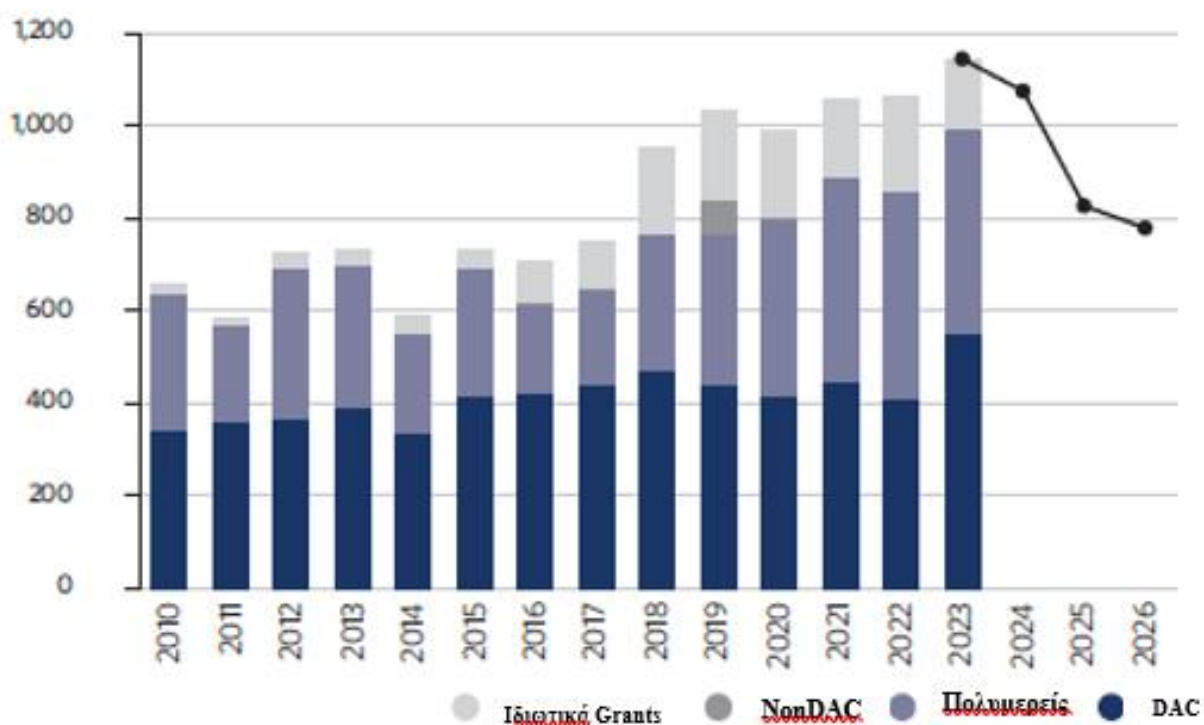
Μέχρι το 2025, 163 χώρες είχαν στατιστική νομοθεσία ευθυγραμμισμένη με τις Θεμελιώδεις Αρχές των Επίσημων Στατιστικών, από 139 το 2019, και 135 εφάρμοζαν εθνικά στατιστικά σχέδια - αν και μόνο 80 χρηματοδοτούνταν πλήρως, από 95 το προηγούμενο έτος.

Η χρηματοδότηση για στατιστικές στις αναπτυσσόμενες χώρες έφτασε τα \$ 1,14 δισεκατομμύρια δολάρια το 2023, 57% πάνω από τα επίπεδα του 2015, αλλά οι περικοπές της Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας (ODA) καθιστούν αβέβαιη τη μελλοντική ανάπτυξη. Η διατήρηση αυτής της προόδου θα απαιτήσει πολυετείς χρηματοδοτικές δεσμεύσεις, ισχυρότερη εθνική διακυβέρνηση και επενδύσεις στο

εξειδικευμένο προσωπικό και τα συστήματα που συλλέγουν και διαδίδουν δεδομένα.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται οι εκταμιεύσεις για δεδομένα και στατιστικά στοιχεία, ανά τύπο δωρητή, 2010–2026, (\$ εκατ. 2023).

Εκταμιεύσεις για δεδομένα και στατιστικά στοιχεία, ανά τύπο δωρητή, 2010–2026, (εκατ. δολάρια 2023)

Non-DAC: "Non-DAC" αναφέρεται σε κεφάλαια που προέρχονται εκτός του επίσημου συστήματος εξωτερικής βοήθειας της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ, τα οποία βασίζονται αντ' αυτού σε ανεξάρτητη, εθελοντική διεθνή φιλανθρωπία και ιδιωτική αναπτυξιακή βοήθεια.

DAC: Development Assistance Committee